

MÁRTON BALÁZS

AZ EURÓPAI UNIÓ IFJÚSÁGPOLITIKÁJA - A DÖNTÉSHOZATALTÓL A MEGVALÓSÍTÁSIG

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

**A KÖTET AZ ERZSÉBET IFJÚSÁGI ALAP NONPROFIT KFT. MEGBÍZÁSÁBÓL,
AZ EFOP-1.2.3-VEKOP-15-2015-00001 – KOMPLEX IFJÚSÁGI FEJLESZTÉSEK –
ÚJ NEMZEDÉK ÚJRATÖLTVE C. PROJEKT FINANSZÍROZÁSÁBAN JELENT MEG.**

FELELŐS KIADÓ:

Ament Balázs
ügyvezető

ISBN 978-615-6198-15-0

**MÁRTON BALÁZS: AZ EURÓPAI UNIÓ IFJÚSÁGPOLITIKÁJA
– A DÖNTÉSHOZATALTÓL A MEGVALÓSÍTÁSIG**

TARTALOM

Előszó	...2
Az Európai Unió főbb intézményei	...3
Ifjúságpolitika az Európai Unióban	...7
Tagállamok és intézmények szerepe az uniós ifjúságpolitika alakításában	...23
Az Európai Unió Tanácsának elnöksége	...29
Zárszó	...33

Ifjúság. Fiatalok. Európa. Unió. Tagállam. Hatáskör. Döntések. Programok... Megannyi, már önmagában is érdekes, tartalmas, kérdéseket felvető és vitára, megbeszélésre, valamint tovább gondolásra alkalmas és hívogató fogalom.

És bár műfajából kiindulva, egy ilyen kiadvány nem tud párbeszédet, vitát folytatni, de szerencsés esetben jó alapot és háttérrel nyújthat azokhoz, miközben talán meg is válaszol potenciálisan felmerülő kérdéseket.

Jelen összefoglaló célja, hogy közérthető nyelven, ám mégis szakmai hitelességgel foglalja össze és mutassa be az Európai Unió ifjúságpolitikai folyamatait. A kiadvány nem szorítkozik az események és dokumentumok kronologikus és teljes bemutatására – erre már csak a fizikai keretek és korlátok miatt sem lenne lehetőség –, ugyanakkor arra törekszik, hogy túlmutasson az egyes stratégiai keretek és programok száraz ismertetésén.

A publikáció összességében kísérletet tesz arra, hogy mind térben, mind időben elhelyezze a meghatározó uniós ifjúságpolitikai dokumentumokat, eseményeket, programokat és folyamatokat, valamint nem utolsó sorban az érintett intézményeknek és magának a tagállamnak a szerepét, a feladatait, valamint lehetőségeit a szakpolitika megalkotása és a célok elérése érdekében.

AZ EURÓPAI UNIÓ FŐBB INTÉZMÉNYEI

Fontos megjegyezni, hogy bár az ifjúságpolitika – sok más, úgynevezett „puha joghoz”¹ hasonlóan – tagállami hatáskör az Európai Unióban, azaz néhány ritka és később kifejtendő esetet leszámítva annak tartalma semmilyen kötelező erővel nem bír a tagállamok számára, az egyes főbb intézmények mégis fontos szerepet játszanak a szakpolitika alakításában, annak fejlődésében egészen a helyi szinten megvalósuló folyamatokig bezárólag.

Ahhoz, hogy lássuk, miként is alakulnak és zajlanak az európai szakpolitika-alkotás különböző fázisai, hogyan és hol születnek meg azok a dokumentumok és kezdeményezések, amik hatással vannak az ifjúságügy különböző szegmenseire, fontos látnunk és ismernünk azokat a főbb intézményeket, melyek keretein belül a főbb döntések megszületnek.

Ennek okán jelen kiadvány első része bemutatja az Európai Unió főbb döntéshozó szerveit, azok működését, majd azok tevékenységét, kifejezetten az ifjúságügyre fókuszálva.

És bár az elsődleges cél, hogy az ifjúságügyi terület főbb szereplőit és a döntéshozatalt állítsa középpontba a szereplők és gyakorlatok bemutatásán keresztül, részben talán azokat az időről időre felerősödő hangokat is sikerül kicsit cáfolni, melyek azt terjesztik, hogy „Brüsszel rákényszeríti az akaratát a tagállamokra és senki által meg nem választott bürokraták dirigálnak nekünk.”

AZ EURÓPAI TANÁCS

A „tanácsok” gyakran hivatalos szereplők által is kevert sorában első helyen említendő az Európai Tanács (nem összekeverendő az EU Tanácsával, sem az Európa Tanáccsal), mely az állam és kormányfők által alkotott uniós tes-

tület. Mint ilyen, nevezhetjük az Európai Unió legmagasabb szintű fórumának, ami ennek ellenére és talán sokak meglepetésére, nem jogalkotó testület. Vagyis az Európai Tanács (EiT) döntései automatikusan nem válnak olyan jogi dokumentummá, amelyek akár közvetlenül, akár közvetve az uniós, illetve a tagállami jog befolyásolói lennének. Tehát nem jogalkotó, de döntéshozó testületről beszélünk.

Az Európai Tanács meghatározza az Európai Unió fő irányvonalait, elfogadja az Unió menetrendjét és megfogalmazza adott esetben egyes területeken szükséges intézkedéseket. Ez utóbbiak akár lehetnek már jogalkotási javaslat benyújtására történő, vagy egyéb megállapodások elérésére történő felhívások az uniós intézmények felé. Az EiT alapvetően konszenzussal hozza meg döntéseit és fogadja el következtetéseit. Ezen felül egyes, minősített eljárások esetében az egyhangúlag (pl. az Európai Bizottság tagjairól való szavazás), a minősített többséggel (pl. tanácsi formációk meghatározása) és az egyszerű többséggel (eljárási szabályzatok) meghozott döntések is előfordulnak, azonban ezek száma jóval alacsonyabb.

Az Európai Tanács az uniós szerződések értelmében évente legalább négyszer ülésezik, fő szabály szerint Brüsszelben, a Schuman téren található Consilium, majd az utóbbi években már a mellette felépült új Európa épületben. Az utóbbi évek eseményei (COVID-19 járvány, illetve a jelen kiadvány készültékor még javában zajló Ukrajna elleni orosz agresszió) ennél gyakoribb ülésezéseket tettek indokolttá. Az Európai Tanács üléseit és döntéshozatalát hosszas és sok szintű előkészítő munka és egyeztetés előzi meg mind tagállami, mind uniós szinten.

¹ A kormányközi döntéshozatal egyik formája, amely nem eredményez kötelező erejű uniós jogalkotási intézkedéseket, és amely nem kötelezi az uniós országokat jogszabályok bevezetésére vagy módosítására. (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=LEGISSUM:open_method_coordination)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA

Az Európai Unió Tanácsa, másnéven az EU Tanácsa, Miniszterek Tanácsa, vagy A Tanács (szintén nem keverendő a már tárgyalt Európai Tanáccsal és a nem uniós intézmény, ám az ifjúságpolitika terén igen jelentős hatással bíró Európa Tanáccsal) az Unió egyik fő döntéshozó és jogalkotó szerve. Tevékenysége során az egyes szakterületekhez, szakpolitikákhoz, valamint feladatokhoz kapcsolódó, eltérő tanácsi formációiban működik. Tagjai az uniós tagállamok szakminiszterei. Feladatai között az úgynevezett „rendes jogalkotási eljárás”, vagy más néven együttdöntési folyamatban az Európai Parlamenttel (EP) közösen működik jogalkotóként. Ezen felül koordinálja a tagállami szakpolitikákat – ide tartozik az ifjúságpolitika kérdése is –, alakítja az Unió kül- és biztonságpolitikáját, eljár nemzetközi kapcsolatok koordinálásában, valamint az Európai Parlamenttel közösen elfogadja az Unió költségvetését.

Természetesen az Európai Tanácshoz hasonlóan az EU Tanácsa üléseit és az ott elfogadott dokumentumok elkészítését is hosszas és sokrétű előkészítő munka és egyeztetés előzi meg. Vagyis bár az uniós szerződések értelmében a Tanács rendelkezik döntéshozói kompetenciával, a végső döntést pedig a tagállami miniszterek mondják ki, azok a döntések, az üléseken elért eredmények, az elfogadott dokumentumok nem kizárólagosan egy-egy tanácsülés vitáinak, tárgyalásainak, egyeztetéseinek, egyesek szerint harcának eredménye, hanem az azt megelőző hosszú szakértői munka, egyeztetések, érdekérvényesítés kimenete is egyben. Ennek a folyamatnak a részletes bemutatására a Tanács ifjúságpolitikai tevékenységének ismertetése során kerül sor.

EURÓPAI PARLAMENT

Az Európai Parlament (EP) az Európai Unió társjogalkotó szerve, a Tanáccsal együttműködve jogosult számos területen jogalkotási folyamatok és javaslatok elfogadására, a költségvetéssel kapcsolatos döntéshozatalra. Fontos megjegyezni, hogy a Parlament önálló jogalkotási kezdeményezéssel nem él, az Bizottság hatásköre. „A képviselő egy parlamenti bizottságban jelentést készít egy „jogalkotási szövegre” vonatkozó javaslatról, amelyet a jogalkotói kezdeményezés kizárólagos jogával rendelkező Bizottság terjesztett elő. A parlamenti bizottság megszavazza, adott esetben módosítja a jelentést. A módosított szöveg plenáris ülészen is szavazásra kerül, ezáltal az Európai Parlament kialakítja álláspontját. Ez a folyamat egyszer vagy többször is megismétlődik, az eljárás típusától és attól függően, melyik szakaszban sikerül megegyezésre jutni a Tanáccsal.

A jogalkotási aktusok elfogadása tekintetében kétféle eljárás különböztethető meg. A rendes jogalkotói eljárás (az együttdöntés) során az Európai Parlament a Tanáccsal egyenrangú félként lép fel, a különleges jogalkotói eljárások pedig kizárólag rendkívüli esetekre alkalmazandók, és ezek során a Parlamentnek csupán tanácsadói szerepe van.”²

1979 óta az aktuális tagállamok közvetlenül, de a saját tagállami választási rendszerük, szabályozásuk alapján, a Szerződésben³ meghatározott számú képviselőt delegálnak az EP-be. Az Európai Parlamentben a megválasztott képviselők nem tagállami, hanem pártfrakciókban, ez egyes, úgynevezett európai pártcsaládok frakciójában, vagy épp, ki ilyen, ki olyan okból, frakción kívül vesz részt a parlamenti munkában. A Parlamenttel kapcsolatban is gyakran

2 <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/hu/powers-and-procedures/legislative-powers> (2022.06.12.)

3 Az Európai Unió működéséről szóló szerződés - 36. jegyzőkönyv. I. Cím 2. Cikk <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT>

hangoztatott „Brüsszel” csak részben helytálló, mivel a belga fővárosban a EP másodlagos székhelye található, míg az elsődleges székhely Strasbourgban, Franciaországban kapott helyt. Bár vannak ezt ellenző hangok, ez uniós döntéshozatali folyamatokban és azok módosításai során az úgynevezett demokratikus deficit⁴ csökkentése érdekében törekszenek a Parlament és a közvetlenül választott képviselők hatáskörének növelésére.

Az ifjúságpolitika kapcsán az Európai Parlament szerepe kisebb, mint a Tanács, vagy a Bizottság esetében. Az EP ifjúságpolitikában betöltött alapvető szerepét jelen kiadvány következő blokkjában kerül bemutatásra a többi intézményhez hasonlóan.

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Az Európai Bizottság az Európai Unió talán legösszetettebb, leginkább kiterjedt és legszélesebb feladat és hatáskörrel rendelkező intézménye, ami egyszerre lát el döntés-előkészítő, végrehajtó, döntéshozó, ellenőrző és képviselési feladatokat. Nem véletlenül szokták az Európai Unió kormányának is nevezni. A Bizottság feladatainak nagyságát mutatja az is, hogy mintegy 32 ezer főből álló stáb látja el a Bizottság munkáját⁵.

Az Európai Bizottságot a Bizottság elnöke vezeti, aki szerepköréből, tevékenységéből, aktivitásából adódóan az Unió talán legismeretesebb és legtöbbet látott arca⁶. Az Elnök mellett

az Európai Bizottságot 26, különböző témáért, területért felelős biztos vezeti.

A Bizottság elnökét az Európai Parlament választja meg. „A tagállamoknak az európai parlamenti választások eredménye alapján kell javaslatot tenniük az elnök személyére. A Parlamentnek abszolút többséggel (azaz a képviselők fele plusz egy szavazat mellett) kell jóváhagynia a Bizottság új elnökét.”⁷ Látható tehát, hogy a Bizottság elnöke a tagállamok választott kormányainak és az EP választott képviselőinek döntése alapján kerül megbízásra. Hasonló a helyzet a Biztosokkal is, akik megválasztásában ugyancsak kiemelt szerepet játszanak a tagállamok kormányai és az EP képviselői. „A biztosjelöltek alapos parlamenti átvilágítási eljárás mennek keresztül. Az Európai Tanács a megválasztott elnökkel egyeztetve elfogadja a biztosjelöltek - tagállamonként egy-egy jelölt - listáját. A biztosjelöltek először a portfóliójuknak megfelelő parlamenti bizottság előtt mutatkoznak be (a meghallgatások várhatóan október folyamán lesznek). A bizottságok ezt követően zárt ajtók mögött értékelik az egyes jelöltek szakértelmét és teljesítményét, majd értékelésüket elküldik a Parlament elnökének. Negatív értékelések korábban már készítettek visszalépésre jelöltek.

A Parlamentnek ezután szavaznia kell a Bizottság teljes összetételének, többek között a Bizottság elnökének, az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének jóváhagyásáról. Miután a Parlament jóváhagyta az elnök és a

4 „Az Európai Unió (EU) esetében ez a kifejezés a polgárok uniós intézményekhez való hozzáféréseinek, illetve az ezen intézmények általi képviseletének érzékelt hiányát jelenti, vagyis azt az érzést, hogy szakadék tátong egyfelől az intézmények hatásköre, másfelől pedig aközött, hogy a polgárok láthatólag nem tudják befolyásolni ezen intézmények döntéseit.”

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=LEGISSUM:democratic_deficit

5 https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/organisational-structure/commission-staff_en (2022.06.14.)

6 A jelenlegi (2022) elnök: Ursula von der Leyen

7 <https://www.europarl.europa.eu/news/hu/faq/7/hogyan-nevezik-ki-az-europai-bizottsag-elnoket-es-az-unios-biztosokat> (2022.06.14.)

biztosok személyét, az Európai Tanács minősített többséggel hivatalosan kinevezi őket.”⁸

Az egyes szakterületekért Főigazgatóságok felelnek, melyek további osztályokra, főosztályokra tagozódnak.

Az Európai Bizottság azon túl, hogy rendelkezik ifjúságpolitikáért felelős Biztossal és főigazgatósággal, sokrétű és változatos ifjúságügyi tevékenységet folytat, melynek részletesebb bemutatására a következő fejezetekben kerül sor.

8 <https://www.europarl.europa.eu/news/hu/faq/7/hogyan-nevezik-ki-az-europai-bizottsag-elnoket-es-az-unios-biztosokat> (2022.06.14.)

IFJÚSÁGPOLITIKA AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Értelemszerűen, annak kifejezett és specifikus gazdasági jellegéből adódóan az európai integrációt elindító első nemzetközi szerződés, az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó szerződés⁹ még nem rendelkezett semmilyen ifjúságügyi aspektussal. Azonban az Európai Gazdasági Közösséget (EGK) és az Európai Atomenergia-közösséget (Euratom) létrehozó, 1957-ben aláírt Római szerződések¹⁰ már kimondja, hogy a tagállamoknak segíteniük kell a fiatal munkavállalók mobilitását.

A Szerződés 235. cikke olyan, az ifjúságpolitikában később megvalósuló, jelentős kezdeményezések jogi alapját jelentette, mint az 1988-ban¹¹ elindult és mai napig, a különböző neveken megvalósuló uniós ifjúsági programok markáns részét képező ifjúsági cserék.

Az Európai Uniót létrehozó, 1993-ban életbe lépő Maastrichti Szerződés 126-os cikke (ami az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosított 149-es cikke és az EU működéséről szóló szerződés 165-ös cikke) már ennél is sokkal konkrétabban fogalmaz és egyúttal jogi alapot biztosít a fiatalokat érintő programokon túl az ifjúsági szakemberek cseréire, képzésére. Bár korosztályilag egyéb, szektorális programok és kezdeményezések is érintették a fiatalokat, a kifejezetten önálló és nem más, vertikális szakterületek célrendszerébe betagozódó, önálló ifjúsági kezdeményezések számára is alapot biztosított a Szerződés. A Szerződésben használt szociálpedagógus kifejezés a mai értelemben vett ifjúsági munkás, ifjúságsegítő megfelelője¹².

⁹ Életbe lépett: 1952. július 23.

¹⁰ Életbe lépett 1958. január 1.

¹¹ Youth For Europe (Fiatalok Európáért Program)

¹² „encouraging the development of youth exchanges and of exchanges of socio-educational instructors;”

¹³ Európai Önkéntes Szolgálat (EVS): Az Európai Önkéntes Szolgálat révén fiatalok önkéntes munkát végezhetnek egy másik országban, általában kettőtől tizenkét hónapig tartó időtartamban.

¹⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 1031/2000/EK határozata (2000. április 13.) az “Ifjúság” közösségi cselekvési program létrehozásáról <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000D1031&from=EN>

Ennek alapján indulhatott el a Tanács és a Parlament közös döntése alapján 1998-ban az Európai Önkéntes Szolgálat¹³ is, mint a Fiatalok Európáért program része.

A 2000-es év több szempontból is jelentős volt az uniós ifjúságpolitika terén. Az új hétéves költségvetési ciklushoz igazodva szintén a Tanács és a Parlament közös döntése¹⁴ értelmében elindult az Ifjúság 2000-2006 Program (eredeti nevén szimplán Youth Programme), amit a Fiatalok Európáért Programhoz hasonlóan az Európai Bizottság kezelte és koordinálta, többségében decentralizált, vagyis tagállami szinten kezelt pályázati kategóriákkal. A program jelentős előrelépés volt a korábbiakhoz képest, hiszen nem pusztán a már meglévő 2 programot (ifjúsági cserék és önkéntes szolgálat) tartalmazta továbbfejlesztett keretek és kibővített források mellett, hanem további 3 alprogram is megszületett. Ezek már a helyi kezdeményezéseket, a különböző programok közötti kooperációt és nem utolsósorban az ifjúsági szakemberek fejlesztő tevékenységeit is támogatták. Fontos megemlíteni, hogy hazánk, más tagjelölt országokkal egyetemben már a 2004-es uniós csatlakozásunk előtt is részt vehetett a programban, még ha kicsit más feltételekkel és hozzájárulás befizetése mellett is.

Az **Ifjúság 2000-2006 Program** az alábbi 5 alprogrammal indult el:

1. Nemzetközi ifjúsági cserék és ifjúsági találkozók (ifjúsági csereprogramok, ifjúsági találkozók)

2. Európai Önkéntes Szolgálat (EVS, küldő és fogadó projektek)
3. Ifjúsági kezdeményezések (csoportos kezdeményezések, befektetés a jövőbe)
4. Metszéspont projektek (formális és nem-formális pedagógia metszéspontjait kutató projektek)
5. Fejlesztő Projektek (Szakmai gyakorlat, Előkészítő találkozó, Partnerkereső szeminárium, Tanulmányút, Szeminárium, Képzés, Ifjúsági Információ, Nemzetközi együttműködés és hálózatok, Támogató projektek)

2000-ben az új program indulása mellett egy másik jelentős kezdeményezés is kezdetét vette. Az Európai Bizottság széleskörű tagállami konzultációba kezdett a fiatalok társadalmi életbe és döntéshozatalba történő bevonása, részvétele elősegítése, az ifjúsági téren történő együttműködések és egyéb folyamatok fejlesztése érdekében. A közel egy évig tartó, több lépcsős konzultációs folyamat és előkészítés után az Európai Bizottság 2001. novemberében fogadta el és publikálta az **„Az Európai Bizottság Fehér Könyve - Új lendület Európa Fiatalság számára”**¹⁵ című dokumentumot.

„Egy példa nélküli konzultációs folyamat - Ez a Fehér Könyv egy 2000 májusától 2001 márciusáig tartó konzultációs folyamat eredménye. A konzultációkban különféle háttérű fiatalok, ifjúsági szervezetek, a tudományos társadalom képviselői, politikusok és közigazgatási intézmények vettek részt. Léptékét, időtartamát, a megkérdezett emberek sokféleségét és az összegyűjtött információ értékességét tekintve európai szinten példa nélküli gyakorlat volt. Néhány tagállam számára pedig az első ilyen jellegű tapasztalat. Rengeteg embert és eseményt érintett:

- › A tagállamok 17 nemzeti konferenciát szerveztek. Ezekon több ezer fiatal vett részt, és 440 javaslat született.
- › Az európai ifjúsági találkozó 2000 októberében Párizsban, a francia elnökség ideje alatt, már európai perspektívából vizsgálta a nemzeti konferenciák eredményeit;
- › 31 ország képviselőjében 450 fiatal küldött 80 javaslatban egyeztetett meg.
- › Több mint 60 szervezet vett részt a Gazdasági és Szociális Bizottság meghallgatásán 2001 februárjában, Brüsszelben.
- › A tudományok területét egy tucat multidiszciplináris kutató képviselte, tőlük a fejlődés várható irányát illetően kértek véleményt.
- › Minden európai fővárosban tartottak megbeszéléseket a politikaalkotók és végrehajtók, valamint a nemzeti ifjúsági tanácsok részvételével. Az ifjúságért felelős államigazgatási vezetők számára is rendeztek két megbeszélést (egyet a bilaterális megbeszélések kezdetén, egyet pedig a konzultáció befejeztével).
- › 2001 márciusának közepén, a svéd elnökség alatt, Umeåban tartottak egy találkozót. Ezen fiatalok, ifjúsági szervezetek, kutatók és a közigazgatás szereplői nevezték meg a prioritásaikat a politikai lépések vonatkozásában.
- › 2001. április 24-én vitanapot tartottak az Európai Parlamentben. Közel 300 ember, főként fiatalok vettek részt az eseményen.”¹⁶

A Fehér Könyv joggal tekinthető az elmúlt immár több, mint 2 évtized meghatározó uniós ifjúságpolitikai dokumentumának, hiszen a részvételen alapuló módszerrel elkészült Könyv fogalmazza meg azokat a keretek és

15 Brüsszel, 2001. 11. 21. COM(2001) 681 végleges http://publications.europa.eu/resource/ellar/a3fb3071-785e-4e15-a2cd-51cb40a6c06b.0004.01/DOC_1

16 Az Európai Bizottság Fehér Könyve - Új lendület Európa Fiatalság számára 3. fejezet EGY EREDMÉNYES KONZULTÁCIÓS FOLYAMAT

ajánlásokat, amelyek a mai napig meghatározó jelleggel bírnak a szakpolitika alakítása során.

A részletes beszámolók és elemzések mellett megtalálható számos javaslat közül talán a leginkább központi szerepet és a mai napig meghatározó irányt a Nyitott Rendszerű Koordináció (Open Method of Coordination - OMC) ifjúságpolitikába történő beemelése és központi szerepének hangsúlyozása jelenti. Ez a gyakorlat korábban leginkább az uniós oktatáspolitikára volt jellemző, de tulajdonképpen egy minden „puha jog” esetében alkalmazható és alkalmazott megközelítésről van szó. Tekintettel arra, hogy mint azt korábban írtam is, nem kötelező érvényű szakpolitikáról van szó, ezért nem is beszélhetünk minden tagállam számára egységes és kötelező kezdeményezésekről, javaslatokról és előírásokról. Ugyanakkor elengedhetetlen a sikeres szakpolitika esetén a tagállamok közötti együttműködés, szakmai kooperáció és a közös, ugyanakkor tagállamspecifikus kezdeményezések kidolgozása és megvalósítása. Ennek módszere és a kereteit biztosító rendszer az OMC, mely a mai napig az uniós és ezáltal optimális esetben a nemzeti ifjúságpolitika tagállami részvétellel zajló alakításának eszköze.

A Fehér Könyv megjelenése óta a gyakorlat számos területen változott, finomodott az abban javasoltakhoz képest, azonban a célok és a keretek nem változtak.

A Nyitott Koordinációs Módszer a tagállamok közötti együttműködések erősítésén túl célul tűzte ki a fiatalokkal történő rendszeres konzultációt, a vélemények, javaslatok becsatornázását a döntéshozatalba. Látható, hogy mára – leginkább a 2010-11-es évek és a spanyol-belga-magyar uniós elnökség közös munkája eredményeként - az ifjúsági (strukturált) párbeszéd rendszere és gyakorlata megkerülhetetlen lett ez uniós ifjúságpolitikai folyamatok során.

„A NYITOTT RENDSZERŰ KOORDINÁCIÓ NÉGY TÉMAKÖRT ÉRINT:

1. Részvétel („A közéletben való részvételt elsősorban a helyi közösségek szintjén kell fejleszteni, beleértve az iskolákat is, amelyek remek lehetőséget nyújtanak a közéleti részvétel gyakorlására. Ebbe a folyamatba be kell vonni azokat a fiatalokat, akik semmilyen szervezethez vagy csoportosuláshoz nem tartoznak.”)
2. Információ („A fiatalok közéletben való részvétele szorosan összefügg a számukra biztosított információ kérdésével. Elsősorban a tagállamok dolga a fiatalokat ellátni információval, például európai ügyekben. A Bizottság úgy találja, hogy a nyitott rendszerű koordináció támogatására bizonyos szabályozásokat késedelem nélkül be lehet vezetni. Szándékában áll: 2002 elején létrehozni egy elektronikus portált, hogy minél több fiatal hozzáférhessen az Európáról szóló információkhoz. Mindezt oly módon, hogy a már létező oldalak és a tervezett portál közötti lehetséges szinergiákat kiaknázzák. Létrehozni egy elektronikus fórumot.”)
3. A fiatalok és az önkéntes szolgálat („Az önkéntes szolgálat a társadalomban való aktív részvétel egyik formája, tanulási folyamat, foglalkoztathatóságot növelő tényező és beilleszkedést segítő tényező is egyben. Mint ilyen, megfelel mind a fiatalok, mind a társadalom igényeinek.”)
4. A fiatalok jobb megértése („Európai szinten szükség van a fiatalok valós helyzetének jobb megértésére... Az Európai Unión belül már meglévő ifjúsági struktúrák és folyamatban lévő ifjúságkutatások és tanulmányok összegyűjtése és köztük hálózatok kiépítése... A szükséges statisztikai források biztosítása, az Európai Statisztikai Rendszerben rendelkezésre álló források

optimális kihasználása.”)¹⁷

A Fehér Könyv folyamat elindulását követően egyre több, már az abban megfogalmazott célok elérését támogató kezdeményezés valósult meg európai és sok esetben tagállami szinten is. 2002-ben a Fehér Könyvben megfogalmazott prioritásokkal összhangban az Európai Unió Tanácsa elfogadta az EU ifjúságpolitikai keretét.

Ilyen kezdeményezés volt továbbá az első alkalommal 2003-ban megrendezett **Európai Ifjúsági Hét**, ami a tagállamokban és már a csatlakozás előtt álló országokban, így Magyarországon is megvalósulhatott. Az Európai Bizottság kezdeményezése egy adott héten, minden érintett országban azonos időben a fiatalokat és annak bizonyos tematikus fókuszát mellett az ifjúságügyet helyezi a középpontba, helyi, regionális és országos szinten megvalósuló programokkal és központi, brüsszeli eseményekkel. Az eredeti tervek szerint másfél évente került volna sor ezekre a hetekre, melyet azért nem minden esetben sikerült tartani. A kezdeményezés azonban ma is működik. Azt halkán meg kell sajnos jegyezni, hogy míg 2003-ban egészen nagyszabású országos és helyi, valamint regionális szintű kampány zajlott a hét kapcsán (többek között külön Pesti Est füzet, számos média megjelenés, még e sorok írója is külön rádió interjút adott az akkor még jócskán földi sugárzású, a közelmúltban azonban az online felületre kényszerült Civil Rádió számára), többnapos országos és helyi eseményekkel, az azóta megszüntetett háttérintézmény, a Mobilitás koordinációjában, jelentős minisztériumi támogatás mellett, addig az idő előrehaladtával a hét jelentősége és lát-

hatósága jelentősen csökkent. Mára, bár helyi szinten a Nemzeti Iroda koordinálása mellett vannak jó, a héthez kapcsolódó programok, a kormányzati érdeklődés és figyelem hiányában azok láthatósága, valamint a hét publicitása és így a hatása nem túl nagy.

2005-ben a Tanács újabb jelentős, a fiatalokat érintő dokumentumot fogadott el. Az **Európai Ifjúsági Paktum** „a fiatalok integrációjának, foglalkoztatásának, oktatásának, képzésének és mobilitásának, társadalmi felemelkedésének, valamint a munka és magánélet össze-egyeztethetőségének segítését célozza, és alapvető eszközként épít a tagállamok közti tudásátadásra, a jó gyakorlatok feltárására és megosztására, valamint a hálózati együttműködésre.”¹⁸

2007-ben új, hét évre szóló uniós költségvetési ciklus indult, ami új ifjúsági programot is jelentett. A korábbi évek programjának főbb elemeit megtartva, ugyanakkor újabbakat behozva indult el a **Fiatalok Lendületben Program** (Youth in Action Programme)¹⁹. Itt meg kell jegyezni, hogy a Tanács és a Parlament által elfogadott dokumentum hivatalos fordításában Cselekvő ifjúság program szerepel. Az eltérés abból adódik, hogy míg a program nemzeti irodájának feladatait ellátó Mobilitás nemzetközi igazgatósága pályázatot írt ki az új program nevére, addig az uniós dokumentum a hivatalos fordító szolgálat által elkészített változatában is kapott egy nevet a program. A minisztériumi és a háttérintézmény szálai pedig nem értek össze ebben a kérdésben. Ez a fordítási eltérés a későbbiekben okozott némi, azonban messze nem áthidalhatatlan nehézséget.

17 Kátai Gábor: Gondolatok az ifjúságpolitikáról és eszközeiről; Belvedere Meridionale 2006., Szeged pp.113

18 Kállai Gabriella: Az Európai Unió ifjúságpolitikája; In: Széll Krisztina (szerk.): AZ Európai Unió az oktatásról – stratégiai irányok és értelmezések; Oktatókutató és Fejlesztő Intézet Budapest, 2016

19 Az Európai Parlament és a Tanács 1719/2006/EK határozata (2006. november 15.) a 2007 és 2013 közötti időszakra a Cselekvő ifjúság program létrehozásáról - <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c39b6cc8-36e0-11ec-8daf-01aa75ed71a1/language-hu>

A PROGRAM FELÉPÍTÉSÉ A KÖVETKEZŐ VOLT:

1. Fiatalok Európáért (Ifjúsági cserék; Ifjúsági kezdeményezések támogatása; Részvételi demokrácia projektek)
2. Európai Önkéntes Szolgálat (Egyéni Európai Önkéntes Szolgálat; Csoportos Európai Önkéntes Szolgálat; Együttműködés a civil és önkéntes szolgálatok között)
3. A Világ Ifjúsága (Együttműködés a kibővült EU szomszédos országaival; Együttműködés más országokkal)
4. Ifjúsági munkások és támogatási rendszerek (Támogatás az európai szinten aktív ifjúsági szervezeteknek; Támogatás az Európai Ifjúsági Fórum számára; Ifjúsági munkások képzése és hálózatba szerveződése; A minőséget és innovációt ösztönző projektek támogatása; Információs tevékenységek fiatalok és ifjúsági munkások számára; Partnerség; A program struktúráinak támogatása)
5. Ifjúságpolitikai együttműködés támogatása (A döntéshozók és a fiatalok találkozási pontjai; A fiatalok jobb megértését és az ifjúságkutatást elősegítő tevékenységek támogatása; Együttműködés nemzetközi szervezetekkel)

A 2007-ban elfogadott **Lisszaboni szerződés**²⁰, mint az EU aktuális alapszerződése a **165. cikkelyében** kibővítette az addigi ifjúságra vonatkozó megfogalmazást és már bekezdte a szövegbe a fiatalok demokratikus életben történő részvételnek ösztönzése. Ezáltal tovább erősödött és szélesedett az a jogi alap, ami lehetőséget teremt uniós szintű kezdeményezésekre.

20 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=OJ:C:2007:306:FULL&from=HU>

21 Az EU ifjúsági stratégiája – befektetés és az érvényesülés elősegítése Megújított nyílt koordinációs módszer a fiatalok előtt álló kihívások és lehetőségek kezelésére; Brüsszel, 2009.4.27. COM(2009) 200 végleges - <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9008-2009-INIT/hu/pdf>

2009-ban újabb jelentős mérföldkőhöz érkezett az uniós ifjúságpolitika. Az Európai Bizottság elkészítette és közleményben jelentette meg az **EU Ifjúsági stratégiáját**²¹.

A stratégia 3 átfogó, egymással szoros kapcsolatban álló célt fogalmaz meg.

- › Esélyteremtés az ifjúság számára az oktatás és a foglalkoztatás terén
- › A lehetőségekhez való hozzáférés javítása és az összes fiatal teljes társadalmi részvétele
- › A kölcsönös szolidaritás erősítése a társadalom és a fiatalok között

A JAVASLAT EZEN FELÜL ÖSSZESEN 8 CSELEKVÉSI TERÜLETET HATÁROZ MEG. EZEK A KÖVETKEZŐK:

1. cselekvési terület – Oktatás

Célkitűzés: A formális oktatás kiegészítéseként a fiataloknak szóló nem formális oktatást is támogatni kell a minőség fejlesztésével, az eredmények elismerésével és a formális oktatással történő jobb integrációval, hogy hozzájáruljon Európában az egész életen át tartó tanuláshoz.

2. cselekvési terület – Foglalkoztatás

Célkitűzések: A tagállamok és az EU foglalkoztatáspolitikai intézkedéseit a rugalmas biztonság (flexicurity) négy összetevője mentén kell összehangolni annak érdekében, hogy könnyebbé váljék az iskolából, illetve az inaktív állapotból vagy a munkanélküliségből a munka világába való átmenet. Munkába állásuk után a fiataloknak lehetővé kell tenni, hogy előre lépjenek.

A befektetések növelése és javítása annak érdekében, hogy a munkaerőpiacon keresett munkáknak megfelelő készségekre lehessen szert tenni, és így rövid távon a szükséges készségek jobban illeszkedjenek a munkaerő-piaci kereslethez, hosszabb távon pedig elébe lehessen menni az ilyen igényeknek.

3. cselekvési terület – Kreativitás és vállalkozói szellem

Célkitűzés: Az egész ifjúság körében bátorítani kell a tehetségfejlesztést, a kreatív készségeket, a vállalkozói mentalitást és a kulturális kifejezőmódokat

4. cselekvési terület – Egészség és sport

Célkitűzés: A fiatalok egészséges életmódjának, a testnevelésnek, a sporttevékenységeknek, valamint az ifjúsági munkások, egészségügyi szakemberek és sportszervezetek közötti együttműködésnek az ösztönzése, aminek középpontjában a túlsúlyosság, a sérülések, a függőségek és a kábítószerhasználat megelőzése és kezelése, valamint a mentális és szexuális egészség megőrzése áll.

5. cselekvési terület – Részvétel

Célkitűzés: Az ifjúság teljes társadalmi részvételének biztosítása a következők révén: a fiatalok részvételének erősítése a helyi közösségek civil életében és a képviselői demokráciában, az ifjúsági szervezetek és „részvételtanulás” különféle formáinak támogatása, a nem szervezett ifjúság részvételének támogatása és minőségi információs szolgáltatások nyújtása.

6. cselekvési terület – Társadalmi integráció

Célkitűzés: A hátrányos helyzetű ifjúsági csoportok körében a szegénység és a társadalmi kirekesztődés megelőzése, illetve nemzedékről nemzedékre való öröklődésének megtörése a fiatalok életében részt vevő összes szereplő (szülők, tanárok, szociális

munkások, egészségügyi szakemberek, ifjúsági munkások, maguk a fiatalok, rendőrség és igazságszolgáltatás, munkaadók stb.) mozgósításával.

7. cselekvési terület – Önkéntesség

Célkitűzés: Az ifjúsági önkéntesség támogatása a következőkkel: több önkéntes lehetőség kialakítása a fiatalok számára, az akadályok eltávolításával az önkéntesség megkönnyítése, az önkéntesség értékeinek fokozott tudatosítása, az önkéntesség elismerése a nem formális oktatás egyik fontos formájaként, valamint a fiatalok határokon átívelő mobilitásának erősítése

8. cselekvési terület – Az ifjúság és a világ

Célkitűzés: Az ifjúság mozgósítása a globális politikaalkotás minden (helyi, nemzeti és nemzetközi) szintjén a meglévő ifjúsági hálózatok és eszközök (pl. strukturált párbeszéd) felhasználásával, valamint az éghajlatváltozáson és az ENSZ millenniumi fejlesztési céljain végzett munka

A Bizottság a 8 cselekvési terület mellett még kiemelt pontot szánt az ifjúsági munka új szerepének, melynek célkitűzése az ifjúsági munka támogatása, gazdasági és társadalmi hozzájárulásáért történő elismerése és szakmaibbá tétele volt.

A stratégia önmagában is jelentős dokumentum volt, hiszen ez volt az első ilyen jellegű, ifjúságpolitikai tervezési anyag, ami nem egy pályázati program, hanem szakmai irányvonalakat, prioritásokat hosszabb távon meghatározó dokumentum lett.

Ugyanakkor az uniós működés értelmében ez az anyag a Bizottság kommunikációs anyaga, amit értelemszerűen nem tárgyaltak a tagállamok és akár joggal kifogásolhatnák is egyes pontjait. Ahhoz, hogy a stratégiában foglalt irányvonalak megerősítést kapjanak a tag-

államok részéről is, szükséges egy, az ifjúsági Miniszterek tanács által elfogadott dokumentum is.

Ennek okán egy jó féléves munka végén a **Tanács 2009 november 27-én állásfoglalást fogadott el az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködés megújított keretéről**²², ami a 2010- 2018 közötti időszak meghatározó uniós ifjúságpolitikai dokumentuma.

A keretprogram azon túl, hogy megerősíti és a tagállamok által hivatalosan is elfogadottá teszi a stratégia irányvonalait, annak tartalmát kibővített és több esetben jobban részletezte és konkretizálta a célokat és a kereteket.

Az állásfoglalás bár nem kötelező jogi dokumentum a tagállamok számára, az abban foglalt együttműködési keretek, többek között a nyitott koordinációs módszer megvalósulásán keresztül képesek támogatni a legfőbb európai és tagállami folyamatokat.

A KERETPROGRAM A STRATÉGIA ÁLTAL MEGFOGLALMAZOTT CSELEKVÉSI TERÜLETEKET A KÖVETKEZŐK ALAPJÁN BŐVÍTETTE:

OKTATÁS ÉS KÉPZÉS

Cél: támogatni kell a fiataloknak a minőségi oktatáshoz és képzéshez való, egyenlő mértékű hozzáférését valamennyi szinten, továbbá az egész életen át tartó tanulás lehetőségeit. A formális oktatás kiegészítéseként elő kell mozdítani és el kell ismerni a fiatalok nem formális tanulását, ugyanakkor jobb kapcsolódást kell teremteni a formális oktatás és a nem formális tanulás között. Elő kell segíteni és támogatni kell a fiatalok átlépését az oktatásból és képzésből a munkaerőpiacra, ezzel párhuzamosan vissza kell szorítani a korai iskolaelhagyást.

FOGLALKOZTATÁS ÉS VÁLLALKOZÓI KÉSZSÉG

Cél: támogatni kell a fiatalok munkaerő-piaci integrációját, akár foglalkoztatottként, akár munkaadói minőségben. Elő kell segíteni és támogatni kell a fiatalok átlépését az oktatásból és képzésből, vagy adott esetben a munkanélküli, illetve inaktív állapotból a munkaerőpiacra. Gazdagítani kell a munka és a családi élet összehangolásának lehetőségeit. A 2010 utáni lisszaboni stratégiában biztosítani kell az ifjúsági szempont meglétét, és folytatni kell az Európai Ifjúsági Paktum átfogó célkitűzéseivel összhangban végzett munkát.

EGÉSZSÉG ÉS JÓLÉT

Cél: támogatni kell a fiatalok egészségét és jólétét, melynek során különös figyelmet kell fordítani a mentális és szexuális egészség, a sport, a fizikai aktivitás és az egészséges életmód előmozdítására, valamint a sérülések, táplálkozási zavarok, a függőség és a szerabúzus megelőzésére és kezelésére

RÉSZVÉTEL

Cél: valamennyi szinten elő kell mozdítani a fiatalok részvételét a képviseleti demokráciában, a civil társadalomban és tágabb értelemben a társadalomban is.

ÖNKÉNTES TEVÉKENYSÉGEK

Cél: támogatni kell és jobban el kell ismerni a fiatalok önkéntes tevékenységekben betöltött szerepét, hiszen az a nem formális tanulás fontos formájaként értéket képvisel. Fel kell számolni az önkéntes tevékenységeket gátló tényezőket, emellett ösztönözni kell a fiatalok határokon átívelő mobilitását.

22 A TANÁCS ÁLLÁSFOGLALÁSA (2009. november 27.) az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködés megújított keretéről (2010–2018) 2009/C 311/01 - https://epa.oszk.hu/00800/00877/02370/pdf/C_2009_311_0001_0011.pdf

TÁRSADALMI BEFOGADÁS

Cél: meg kell akadályozni a társadalmi ki-rekesztődést és a szegénységet a fiatalok körében, egyúttal elejét kell venni annak, hogy az ilyen jellegű problémák generációk között öröklődjenek, továbbá erősíteni kell a társadalom és a fiatalok közötti kölcsönös szolidaritást. Mindenki számára esélyegyenlőséget kell biztosítani, és küzdeni kell a diszkrimináció valamennyi formája ellen.

AZ IFJÚSÁG ÉS A VILÁG

Cél: támogatni kell a fiatalok nagyobb részvételét és hozzájárulását a politikameghatározás, -végrehajtás és a nyomon követés globális folyamataiban (olyan kérdések vonatkozásában, mint az éghajlatváltozás, az ENSZ millenniumi fejlesztési céljai, az emberi jogok stb.), támogatni kell továbbá a fiataloknak az Európán kívüli régiókkal való együttműködését.

KREATIVITÁS ÉS KULTÚRA

Cél: a kultúrához és a kulturális kifejezőmódokhoz való jobb minőségű hozzáférés, illetve az azokban való részvétel már fiatal kortól történő bátorítása révén támogatni kell a fiatalok kreativitását és innovációs képességét, mert ez elősegíti személyiségük fejlődését, javítja tanulási képességüket, interkulturális készségeiket, a kulturális sokszínűség megértését és tiszteletét, továbbá segíti őket abban, hogy a jövő munkalehetőségeihez jobban illeszkedő és rugalmas készségeket fejlesszenek ki.

A keretprogram a cselevési területeken a fentieknél jóval részletesebb bemutatásán túl, további javaslatokat tesz a tagállamok és Bizottság számára, valamint lefekteti a stratégia megvalósításának ütemezését és a kapcsolódó tevékenységeket.

Ez a keretprogram azonban ennél többet is tartalmaz. A II. számú mellékletében meghatározza – természetesen az érintett tagállamok döntése alapján - a következő másfél év **trió elnökségének**, benne Magyarországgal, az ifjúságpolitikai témáit, prioritásait.

ÁTFOGÓ PRIORITÁS – A FIATALOK FOGLALKOZTATÁSA

Az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködés átfogó tematikus prioritása a 2010. január 1. és 2011. június 30. közötti időszakban a fiatalok foglalkoztatása. A fenti 18 hónap alatt strukturált párbeszéd keretében fogják megvitatni ezt a kérdést. A konkrét prioritásoknak egészben vagy részben hozzá kell járulniuk az átfogó tematikai prioritáshoz.

2010. január 1–2010. június 30. – Társadalmi befogadás (Spanyolország)

2010. július 1–2010. december 31. – Ifjúsági munka (Belgium)

2011. január 1–2011. június 30. – Részvétel (Magyarország)

És mint ahogyan ez a melléklet már utalt rá, a keretprogram III-as számú melléklete **A STRUKTURÁLT PÁRBESZÉD MEGVALÓSÍTÁSA** címet viseli és a jogi és szakmai keretét adja annak a folyamatnak, mely 2010-ban vette kezdetét és a mai napig az uniós szinten megvalósuló ifjúsági együttműködés egyik zászlóshajója.

Elmondható, hogy a 2009-ban elfogadott és 2010-ben életbe lépő keretprogram új szintre emelte az uniós ifjúságpolitikai együttműködést, nagyobb teret adott a tagállamok és a trióban együttműködő elnökségek számára, valamint a Nyitott Rendszerű Koordináció és az Európai Bizottság szerepe és mozgástere is jelentősen nőtt, nem beszélve az európai és tagállami civil szervezetek és fiatalok bevonásának megerősödéséről. Ennek a folyamatnak

az eredménye a 2019-ben életbe lépő keretprogram is, annak tartalmával és az alkalmazott módszerekkel együtt.

Az uniós elnökséggel kapcsolatban jelen dokumentum egy későbbi fejezetében foglalkozunk bővebben.

A fenti keretprogram megvalósításához kapcsolódóan a „Tanács 2013-ban a hatékonyabb és célzottabb intézkedések meghozatala érdekében két évre szóló, a megújított keret által meghatározott prioritási területekhez kapcsolódó munkaterv megalkotását irányozta elő 2014-re.”²³ Ennek a kétéves munkatervnek a rendszere azóta is fennáll, azaz a Tanács az aktuális startégiához, keretprogramhoz kapcsolódó és az aktualitásokra reagáló munkatervet fogad el.

A 2009-2018 közötti időszakra esett egy újabb jelentős ifjúságügyi változás, ez pedig az ifjúsági pályázati program átalakulása volt.

A 2007 - 2013-as költségvetési időszak véget ért és a 2014-től induló hétéves ciklusra megszűnt az önálló ifjúsági program és egy nagy közös oktatási, szakképzési, ifjúsági és sport programra született javaslat **Erasmus+**²⁴ néven. Az eredeti javaslat szerint a program nem tartalmazott volna önálló ifjúsági fejezetet, hanem az egyes alprogramok, vagy intézkedéseken belül lettek volna megtalálhatók azok a tevékenységek, melyek az ifjúsági terület számára relevánsak lehetnek. Ez természetesen nem volt elfogadható az ifjúsági terület számára, mivel jelentős visszalépésként értékelték ezt és nem látták a garanciákat arra, hogy idővel az ifjúsági tevékenység az önállóság hiányából adódóan

nem lesznek-e végérvényesen alárendelve az egyébként is domináns oktatási programoknak?

Bár a Tanácsban az oktatási szakterület (az Oktatási Bizottságban) tárgyalta a Bizottság javaslatát, ők bevonták az ifjúsági területet is a tárgyalásokban. Jelen sorok szerzője ebben az időszakban a tanács ifjúsági munkacsoportjának volt a tagja, így első kézből élhette meg a tárgyalás folyamatát. A tagállamok és az oktatási és ifjúsági szakterület közötti jó együttműködés, valamint az Európai Parlament nyitottsága, továbbá a Bizottság kompromisszumkészsége végül meghozta a várt eredményt, és a trilógus végére (ez a tárgyalások azon fázisa, amikor a három nagy szereplő, a Bizottság, az Európai Parlament és a Tanács, vagyis a tagállamok javaslatait kell mindenki számára elfogadható, kompromisszumos formába önteni) önálló ifjúsági fejezettel rendelkezett a program.

Az elfogadott rendelet III. fejezete tartalmazza az ifjúsági cselekvéseket, melyeket 3 nagyobb kategóriában határoztak meg és melyek alábontották a támogatható tevékenységek és kezdeményezések körét.

13. CIKK²⁵

EGYÉNI TANULÁSI CÉLÚ MOBILITÁS

1. Az egyéni tanulási célú mobilitás az alábbiakat támogatja:
 - a. a nem formális és informális tanulmányi tevékenységekben részt vevő fiatalok mobilitása a programban részt vevő országok között,

23 Márton Balázs – Ifjúságpolitika; In: Marján Attila (szerk.) Magyarország első évtizede az európai unióban 2004–2014 Nemzeti Közszolgálati Egyetem Nemzetközi Intézet; Budapest, 2014Mo_elfo_evtizede

24 Regulation 1288/2013- Erasmus+: the Union Programme for education and training, youth and sport <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R1288&from=EN>

25 Regulation 1288/2013- Erasmus+: the Union Programme for education and training, youth and sport <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R1288&from=EN>

beleértve az alábbiakat: a mobilitásnak ez a típusa az európai önkéntes szolgálat keretében szervezett ifjúsági csereprogramok és önkéntes tevékenységek, valamint a mobilitásra vonatkozó meglévő rendelkezésekre épülő innovatív intézkedések formájában valósulhat meg;

b. az ifjúsági munka területén, illetve az ifjúsági szervezetekben aktív személyek és ifjúsági vezetők mobilitása; a mobilitásnak ez a típusa képzési és hálózatépítési tevékenységek formájában valósulhat meg.

2. E cselekvés egyúttal támogatja a fiatalok, az ifjúsági munka területén, illetve az ifjúsági szervezetekben aktív személyek és az ifjúsági vezetők partnerországokba – különösen a szomszédos országokba – irányuló, illetve onnan kiinduló mobilitását.

14. CIKK EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ INNOVÁCIÓ ÉS A HELYES GYAKORLATOK CSERÉJE TERÉN

1. Az innováció és a helyes gyakorlatok cseréje terén folytatott együttműködés az alábbiakat támogatja:
 - a. stratégiai partnerségek, amelyek célja, hogy közös kezdeményezéseket, így például az aktív polgárságot, a társadalmi innovációt, a demokratikus életben való részvételt és a vállalkozói készséget előmozdító ifjúsági kezdeményezéseket és polgári szerepvállalási projekteket dolgozzanak ki és hajtsanak végre a társaktól való tanulás és a tapasztalatcsere révén;
 - b. informatikai támogató platformok, amelyek lehetővé teszik a társaktól való tanulást, a tudásalapú ifjúsági munkát, a virtuális mobilitást és a helyes gyakorlatok cseréjét.

2. E cselekvés keretében támogatni kell továbbá a fejlesztést, a kapacitásépítést és az ismeretek cseréjét a programban részt vevő országok és a partnerországok szervezetei közötti partnerségek révén, különösen a társaktól való tanulás révén.

15. CIKK A SZAKPOLITIKAI REFORM TÁMOGATÁSA

1. A szakpolitikai reform támogatása magában foglalja az alábbiakkal kapcsolatos tevékenységeket:
 - a. az Unió ifjúságügyi szakpolitikai menetrendjének végrehajtása a nyitott koordinációs módszer révén;
 - b. az átláthatóságot és az elismerést támogató uniós eszközök – különösen a Youthpass – bevezetése a programban részt vevő országokban, továbbá az uniós szintű hálózatok és az európai ifjúsági nem kormányzati szervezetek támogatása;
 - c. politikai párbeszéd az érintett európai érdekelt felekkel és strukturált párbeszéd a fiatalokkal;
 - d. az Európai Ifjúsági Fórum, az ifjúsági munka fejlesztését célzó információs központok és az Eurodesk-hálózat.

Bár a rendelet és a költségvetési ciklus 7 évre szól, eredeti formájában mégsem töltötte ki a program a tervezett időszakot. Az Európai Bizottság akkori elnöke sokak számára váratlan módon a korábbi önkéntes szolgálat programból történő kivételére és önálló programként, kibővített célokkal és tevékenységekkel történő megvalósítására tett javaslatot.

Így született meg az Európai Szolidaritási Testület (European Solidarity Corps)²⁶ 2018 végén és állította sok esetben váratlan kihívások elé mind az európai szintű (Erasmus+ Programbizottság), mind a nemzeti szintű (nemzeti irodák, nemzeti hatóságok) struktúrákat, nem sokkal a programciklus vége előtt.

A 2021-es, jelenleg is érvényben lévő és futó programok esetében már alapvetően két külön rendelet hozta létre egymástól függetlenül az Erasmus+ programot²⁷ és az Európai Szolidaritási Testületet²⁸.

Az Erasmus+ Program ifjúsági fejezete az alábbiak szerint módosult:

1. fő intézkedés: Tanulási célú mobilitás:

A program az ifjúsági területen az 1. fő intézkedés keretében a következő intézkedéseket támogatja: a) a fiatalok tanulási célú mobilitása; b) ifjúsági részvételi tevékenységek; c) DiscoverEU tevékenységek; d) az ifjúságsegítők tanulási célú mobilitása.

2. fő intézkedés: Szervezetek és intézmények közötti együttműködés

A program az ifjúsági területen a 2. fő intézkedés keretében a következő intézkedéseket támogatja: a) együttműködésre és a bevált gyakorlatok cseréjére irányuló partnerségek, beleértve a programhoz való szélesebb körű és inkluzívabb hozzáférés előmozdítását célzó kisléptékű partnerségeket is; b) innovációs partnerségek Európa innovációs kapacitásának megerősítése érdekében; c) a

virtuális együttműködést szolgáló, felhasználóbarát online platformok és eszközök.

3. fő intézkedés: A szakpolitikai fejlesztéshez és együttműködéshez nyújtott támogatás

A program az ifjúsági területen a 3. fő intézkedés keretében a következő intézkedéseket támogatja: a) az uniós ifjúsági szakpolitikai menetrend kidolgozása és végrehajtása, adott esetben a „Youth Wiki” hálózat támogatásával; b) a kompetenciák és készségek minőségét, átláthatóságát és elismerését elősegítő uniós eszközök és intézkedések, különösen a Youthpass révén; c) szakpolitikai párbeszéd és együttműködés a releváns érdekelt felekkel, többek között az ifjúság területén működő, az Unió egészére kiterjedő hálózatokkal, európai szervezetekkel és nemzetközi szervezetekkel, az uniós ifjúsági párbeszéddel, és az Európai Ifjúsági Fórum támogatása; d) a program magas színvonalú és inkluzív végrehajtásához hozzájáruló intézkedések, beleértve a Eurodesk hálózat támogatását is; e) egyéb uniós eszközökkel való együttműködés és egyéb uniós szakpolitikák támogatása; f) az európai szakpolitikai eredményekkel és prioritásokkal, valamint a programmal kapcsolatos ismeretterjesztő és figyelemfelkeltő tevékenységek.

Az Európai Szolidaritási Testület jelen sorok születésekor hatályos programja számos gyakorolható tevékenység mellett „A program az intézkedések következő két programját határozza meg:

26 AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2018/1475 RENDELETE (2018. október 2.) az Európai Szolidaritási Testület jogi keretének meghatározásáról és az 1288/2013/EU rendelet, az 1293/2013/EU rendelet, valamint az 1313/2013/EU határozat módosításáról - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018R1475&from=hu>

27 AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE AZ ERASMUS+ ELNEVEZÉSŰ UNIÓS OKTATÁSI ÉS KÉPZÉSI, IFJÚSÁGI ÉS SPORTPROGRAM LÉTREHOZÁSÁRÓL ÉS AZ 1288/2013/EU RENDELET HATÁLYON KÍVÜL HELYEZÉSÉRŐL 2018/0191 (COD) - <https://op.europa.eu/hu/publication-detail/-/publication/9f8f714d-6bfe-11e3-9afb-01aa75ed71a1>

28 AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/888 RENDELETE (2021.május20.)azEurópaiSzolidaritásiTestületprogramlétrehozásáról, valamintaz(EU)2018/1475ésaz375/2014/EUrendelet hatályon kívül helyezéséről - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32021R0888&from=HU>

a. A „fiatalok részvétele szolidaritási tevékenységekben” programág; és

b. A „fiatalok részvétele humanitárius segítségnyújtással kapcsolatos szolidaritási tevékenységekben” programág (a továbbiakban: az Európai Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest).”

Jelenleg, mivel még a költségvetési ciklusnak relatív az elején vagyunk, nem lehet tudni, hogy az időközi értékelés hatására, vagy más okból kifolyólag lesz-e bármilyen érdemi módosítás a programokat illetően.

2019-ben a korábbi, 9 évre szóló ifjúságpolitikai stratégia/keretrendszer lejárta után új dokumentum lépett életbe.

„Az EU ifjúsági stratégiája a 2019–2027 közötti időszakra szóló uniós ifjúságpolitikai együttműködés kerete²⁹, amely a 2018. november 26-i tanácsi állásfoglaláson³⁰ alapul. Az uniós ifjúsági együttműködésnek a lehető legjobban ki kell használnia az ifjúságpolitikában rejlő lehetőségeket. Az uniós ifjúsági stratégia ösztönzi a fiatalok részvételét a demokratikus életben, ezenkívül segíti a fiatalok társadalmi és állampolgári szerepvállalását, célja pedig biztosítani, hogy minden fiatal rendelkezzen a megfelelő forrásokkal a társadalom életében való részvételhez.”³¹

A dokumentum az ifjúsági ágazat legfontosabb területeinek kezelését 3 módban határozta meg: Bevonni. Összekapcsolni. Felhatalmazni

A következőkben kicsit hosszabban mutatom be az új stratégia, illetve keretrendszer főbb tartalmi pontjait. Ennek fő oka, hogy az olvasó, aki

nem ismeri ezt a dokumentumot egyfelől kivonatossan megismerje már itt a főbb irányokat és prioritásokat, másfelől pedig az ifjúsági téren aktív szereplők és szervezetek lássák, hogy bár az állásfoglalás elsődleges címzettje a tagállamok szakminisztériumai jelentik, a tartalom minden érintett számára releváns, az általa végzett ifjúsági munkát és tevékenységeket, célokat befolyásoló és orientáló tartalommal bír.

EZEKET A STRATÉGIA AZ ALÁBBIK SZERINT RÉSZLETEZI: a) BEVONNI

A demokrácia és általában a társadalom működéséhez elengedhetetlen, hogy a fiatalok számára lehetőséget adjunk arra, hogy nemcsak a saját mindennapi életükben, de a demokratikus életben is felelősséget vállaljanak. A fiatalok részvételére való összpontosítás különösen fontos, mivel minden ma hozott döntés a fiatalok jelenlegi generációjára lesz a leghosszabb ideig hatással. Mi több, a fiatal korosztály kevésbé van képviselve a politikai testületekben, és kevesebb lehetősége van hatást gyakorolni a döntéshozatali folyamatokra és azokban részt venni, mint a más korosztályokba tartozóknak. Az uniós ifjúsági stratégia célja, hogy a fiatalok érdemben részt vehessenek az állampolgári, gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai ügyekben.

Ezért az uniós ifjúságpolitikai együttműködés fontos sarokköveként kell tekinteni a fiatalok szerepvállalásának erősítésére. Ez azt is jelenti, hogy a fiataloknak bele kell tudni szólniuk az őket érintő szakpolitikák – így például az uniós ifjúsági stratégia és a nemzeti ifjúsági

29 Az Európai Unió Tanácsa és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében üléselő képviselői által elfogadott állásfoglalás az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködés keretéről: A 2019 és 2027 közötti időszakra szóló uniós ifjúsági stratégia [2018/C 456/01] <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A20B0001.TKK>

30 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=OJ:C:2018:456:FULL>

31 https://europa.eu/youth/strategy_hu

gi stratégiák – kidolgozásába, végrehajtásába és értékelésébe. A lehető legnagyobb mértékű inkluzivitás és a várható kihívásokhoz történő alkalmazkodás érdekében létfontosságú a részvétel új és alternatív formáinak feltárása.

b) ÖSSZEKAPCSOLNI

Az európai fiatalok egyre több szálon kapcsolódnak egymáshoz. A szolidaritás és az Európai Unió jövőbeli fejlődése szempontjából kulcsfontosságúak az összeköttetések, a kapcsolatok és a tapasztalatok cseréje. Az összekapcsolódást legjobban a mobilitás különböző formáival lehet előmozdítani.

Ezért minden fiatal számára biztosítani kell a lehetőséget, hogy európai kontextusban cse-reprogramokban, együttműködési programokban, valamint kulturális és társadalmi tevékenységekben vegyen részt. Ezáltal a fiatalok megerősíthetik személyes, társas és állampolgári kompetenciáikat, kifejleszthetik magukban a kritikai gondolkodás képességét, fejleszthetik kreativitásukat, növelhetik a foglalkoztathatóságukat és aktív európai polgárokká válhatnak. Az Erasmus+, az Európai Szolidaritási Testület és az ezeket felváltó programok keretén belüli ifjúsági csereprogramok és projektek lehetőséget nyújtanak az interkulturális tanulásra és a szerepvállalásra – főleg a kevesebb lehetőséggel rendelkező fiatalok számára.

Az uniós ifjúságpolitikai együttműködésnek biztosítani kell a fiatalok számára ezeket a lehetőségeket. Ezen együttműködésnek ki kell használnia az Erasmus+, az Európai Szolidaritási Testület és az ezeket felváltó programok jelentette előnyöket arra, hogy növelje a fiatalokkal és az elvárásaikkal kapcsolatos ismereteket és megerősítse a szakpolitikai együttműködést és a közösségépítést.

Az uniós ifjúsági stratégiának ösztönöznie kell az uniós fiatalok, valamint a tagjelölt országok, a keleti partnerség országai, a nyugat-balkáni partnerek és más olyan harmadik országok fiataljai közötti kapcsolatokat, amelyekkel az EU társulási vagy adott esetben együttműködési megállapodást kötött, mégpedig az EU segítségével, a vonatkozó uniós finanszírozási programokon keresztül.

c) FELHATALMAZNI

A fiatalok felhatalmazása azt jelenti, hogy arra bátorítjuk őket, hogy vegyék a kezükbe saját életük irányítását. Ehhez olyan erőforrásokra, eszközökre és környezetre van szükség, amelyek készek kellőképpen figyelembe venni a fiatalok nézőpontjait. Ma a fiatalok Európa-szerte számos különböző kihívással kényeszerülnek szembenézni: például a szociális jogaik érvényesítésének nehézségeivel, társadalmi kirekesztéssel és megkülönböztetéssel, valamint az álhírterjesztésből és a propagandából adódó fenyegetésekkel.

E kihívások kezeléséhez és ezzel a fiatalok valódi szerepvállalásának lehetővé tételéhez arra van szükség, hogy közösen dolgozzunk azokon a szakpolitikákon, amelyek a fiatalok különleges helyzetével foglalkoznak és ezzel javítják az európai fiatalok életét.

Ebben az összefüggésben az ifjúsági munka valamennyi típusa katalizátorszerepet játszhat a szerepvállalás növelésében: az ifjúsági munka egyedülálló segítséget nyújt a fiataloknak a felnőtté válásban, mivel olyan biztonságos környezetet teremt számukra, amelyben önbizalmat szerezhetnek és nem formális úton tanulhatnak. Az ifjúsági munka ismeretes arról, hogy a fiatalokat olyan kulcsfontosságú személyes, szakmai és vállalkozói kompetenciák-

kal és készségekkel képes felvértezni, mint a csapatmunka, a vezetői szerep, az interkulturális kompetenciák, a projektmenedzsment, a problémamegoldás és a kritikai gondolkodás. Egyes esetekben az ifjúsági munka jelenti a hidat az oktatás, a képzés vagy a munka világa felé, és így megakadályozza a kirekesztést.

Ahhoz, hogy ezeket az előnyöket kihasználjuk, és ezáltal javítsuk a foglalkoztathatóságot, nagy szükség van arra, hogy elismerésre kerüljön az ifjúsági munkán keresztül nem formális és informális tanulás, különösen azok esetében, akik alacsony szintű formális képesítéssel rendelkeznek. Az elismerés színvonalas eszközök szisztematikusabb használatával javítható.”

Mindezekén túl, több ajánlás mellett a dokumentum I. számú mellékletében megújítja korábbi strukturált párbeszédet és uniós ifjúsági párbeszéd néven folytatja a folyamatot, igyekezve annak még nagyobb hangsúlyt adni.

A II. számú melléklete a „jövőbeli nemzeti tevékenységek tervezője” címet viseli és „Az ifjúságpolitika regionális, nemzeti és uniós szintű végrehajtásának fokozottabb átláthatósága érdekében a jövőbeli nemzeti tevékenységek tervezői azt hivatottak lehetővé tenni, hogy a tagállamok önkéntes alapon megosszák az uniós ifjúsági stratégiával összhangban álló prioritásaikat.

A tagállamok ifjúságpolitikái az uniós ifjúsági stratégia végrehajtásának legfontosabb eszközei közé tartoznak. E politikákat gyakran nemzeti ifjúsági stratégiák vagy ennek megfelelő ifjúságpolitikai tervezési dokumentumok tartalmazzák. A nemzeti ifjúsági stratégiák tartalma más tagállamok számára is rendkívül érdekes lehet, mivel lehetővé teszi a szinergiák kialakítását és az egymástól való tanulást, valamint az ifjúságpolitika kidolgozása során segítséget nyújthat a tagállamoknak a különböző érdekek és konkrét igények felméréséhez és csoportosításához.”

A keretprogram III. számú melléklete talán, ha lehet ilyet mondani egy ilyen dokumentum esetében, a legnagyobb vívmány és a legnagyobb hatású rész.

Ez a fejezet 11 úgynevezett ifjúsági célt tartalmaz. A 11 cél önmagában már azért nagy eredmény, mert azok a stratégia megalkotását megelőző ciklusok strukturált párbeszéd konzultációinak eredményeként születtek meg. Vagyis elmondható, hogy az előző kilencéves ifjúságpolitikai keretprogram által létrehozott és elindított, többek között a magyar elnökség és az abban közreműködő magyar szakemberek aktív részvételével felépített rendszer és folyamat eredményeként a következő keretprogram lényegi részét ezen konzultációs rendszert használva dolgozták közösen fiatalok és szakemberek.

A 11 ifjúsági cél egyfelől megadja azokat a témákat, melyeket a következő 9 év uniós elnökségei prioritásukként választhatnak, másfelől pedig iránymutatásul szolgálhatnak nemzeti, regionális, helyi kezdeményezések, folyamatok, projektek témaválasztásához.

A 11 CÉL A KÖVETKEZŐ: #1 A FIATALOK ÖSSZE- KAPCSOLÁSA AZ EU-VAL

Háttér: Egyre több fiatal bizalmatlan az EU-val szemben, nehezen érti elveit, értékeit és működését. A fiatalok körében növekvő euroszeptizmus egyik okaként is az uniós folyamatokban észlelhető demokratikus deficitet jelölték meg.

Célkitűzés: A fiatalokban erősíteni az európai projekthez tartozás érzését, és hidat építeni az EU és a fiatalok közé a bizalom visszanyerése és a részvétel fokozása érdekében.

#2 A NEMEK KÖZÖTTI EGYENLŐSÉG

Háttér: A nemeken alapuló hátrányos megkülönböztetés még mindig sok fiatalt érint, különös tekintettel a fiatal nőkre. Az esélyegyenlőségnek és a jogokhoz való egyenlő hozzáférésnek bármilyen nemű fiatalt meg kell illetnie, ideértve a nem bináris és az LGBTIQ+ fiatalokat is.

Célkitűzés: A nemek közötti egyenlőség és a nemek közötti egyenlőséget figyelembe vevő megközelítés biztosítása a fiatalok életének minden területén.

#3 BEFOGADÓ TÁRSADALMAK

Háttér: Az európai fiatalok egyharmadát fenyegeti a szegénység és a társadalmi kirekesztődés kockázata. Sokan nem tudnak élni a szociális jogaikkal. Sokan továbbra is halmozottan hátrányos megkülönböztetéssel és előítéletekkel néznek szembe vagy gyűlölet-bűncselekményeket szenvednek el. Az új migrációs jelenségek számos társadalmi és befogadási problémát idéztek elő. Ezért mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy minden európai fiatal érvényesíteni tudja a jogait, beleértve a leginkább marginalizált és kirekesztett fiatalokat is.

Célkitűzés: Annak lehetővé tétele és biztosítása, hogy minden fiatalt befogadjon a társadalom.

#4 TÁJÉKOZTATÁS ÉS KONSTRUKTÍV PÁRBSZÉD

Háttér: A fiatalok számára problémát jelent az információk pontosságának és megbízhatóságának ellenőrzése. Megfelelőbb felkészítésre van szükségük a médiában való eligazodáshoz és a konstruktív párbeszédben való részvételhez.

Célkitűzés: Annak biztosítása, hogy a fiatalok jobban hozzáférjenek a megbízható információkhoz, és annak elősegítése, hogy képesek legyenek az információk kritikus értékelésére és hozzájáruljanak a részvételen alapuló és konstruktív párbeszédhez.

#5 MENTÁLIS EGÉSZSÉG ÉS JÓLLÉT

Háttér: Jelentős és egyre növekvő számú fiatal számol be arról egész Európában, hogy társai körében mentális egészségügyi problémák, például súlyos stressz, aggodalom, depresszió és más mentális betegségek fordulnak elő. A fiatalok a manapság rájuk háruló óriási társadalmi nyomásra panaszkodnak, és a fiatalkori mentális betegségekkel kapcsolatos jobb ellátást tartanak szükségesnek.

Célkitűzés: A mentális jóllét javítása és a mentális betegségek miatti megőrzés megszüntetése, ezáltal minden fiatal társadalmi befogadásának előmozdítása.

#6 A VIDÉKI FIATALOK LEHETŐSÉGEINEK NÖVELTÉSE

Háttér: Annak ellenére, hogy az EU-ban széles körű elkötelezettség mutatkozik a vidékfejlesztés mellett, továbbá, hogy 2015-ben az EU lakosságának közel egyharmada vidéki területeken élt, változatlanul jelentősek a különbségek a városi és a vidéki élet között. Ezért fontos, hogy egyenlő feltételeket biztosítsunk a városi és a vidéki környezetben élő fiatalok számára.

Célkitűzés: Olyan feltételek teremtése, amelyek lehetővé teszik, hogy a vidéki területeken élő fiatalok kibontakoztassák a képességeiket.

#7 MINŐSÉGI FOGLALKOZTATÁS MINDENKINEK

Háttér: A fiataloknak szembe kell nézniük a nagyarányú ifjúsági munkanélküliséggel, a bizonytalan és kizsákmányoló munkafeltételekkel, valamint a munkaerőpiacon és a munkahelyeken létező hátrányos megkülönböztetéssel. Az információ és a jövőbeli foglalkoztatáshoz szükséges készségek hiánya megakadályozza a fiatalok teljes mértékű munkapiaci integrációját. Intézkedni kell tehát annak érdekében, hogy mindenki számára biztosítsuk a minőségi foglalkoztatást.

Célkitűzés: Hozzáférhető munkaerőpiac garantálása, ahol minden fiatalnak lehetősége van minőségi munkahelyet találni.

#8 MINŐSÉGI TANULÁS

Háttér: Az oktatás változatlanul kulcsfontosságú az aktív polgári szerepvállalás, a befogadó társadalom és a foglalkoztathatóság szempontjából. Ezért az oktatás terén a 21. századra kell kitekintenünk, jobban összpontosítva az átvihető készségekre, a diákközpontú tanulásra és a nem formális oktatásra annak érdekében, hogy a minőségi tanuláshoz való ténylegesen egyenlő és egyetemes hozzáférést tegyünk lehetővé.

Célkitűzés: A különböző tanulási formák integrálása és továbbfejlesztése, felkészítve a fiatalokat a 21. században szüntelenül változó élet kihívásaira.

#9 MEGFELELŐ TÉR ÉS RÉSZVÉTELI LEHETŐSÉG BIZTOSÍTÁSA MINDENKINEK

Háttér: A fiatalok alulreprezentáltak az őket érintő döntéshozatali folyamatokban, bár szerepvállalásuk alapvetően fontos a demokrácia szempontjából. Személyes, kulturális és politikai

fejlődésük elősegítése érdekében szükségük van arra, hogy közösségükben fizikai helyet kapjanak.

Célkitűzés: A fiatalok demokratikus részvételének és autonómiájának erősítése, valamint kifejezetten a fiataloknak szánt terek biztosítása a társadalmi élet minden területén.

#10 FENNTARTHATÓ ZÖLD EURÓPA

Háttér: Környezetünk nem tud lépést tartani a jelenlegi fogyasztásunkkal. A társadalomnak tennie kell valamit az éghajlatváltozás és a fokozódó környezeti veszélyek ellen. Egy problémát azonban nem lehet úgy megoldani, hogy nem vagyunk hajlandók tudomásul venni a létezését. Ezért mindenkinek, a fiataloknak is felelősséget kell vállalnia a cselekedeteiért és a jövő generációk életére kiható következményekért. A fenntarthatóvá válás nem választás, hanem kötelesség.

Célkitűzés: Olyan társadalom megteremtése, amelyben a fiatalok környezettudatosan élnek, és mindennapi életük során tisztában vannak döntéseik következményeivel.

#11 IFJÚSÁGI SZERVEZETEK ÉS EURÓPAI PROGRAMOK

Háttér: Az ifjúsági szervezetek és az európai ifjúsági programok fiatalok millióit tömörítik, hogy segítsék aktív polgári szerepvállalásukat és fejlesszék az élethez szükséges készségeiket. Az ifjúsági szervezetek és az európai ifjúsági programok azonban továbbra is alulfinanszírozottak, emellett nincsenek elismerve és nem elérhetők.

Célkitűzés: Minden fiatal számára egyenlő hozzáférés biztosítása az ifjúsági szervezetekhez és az európai ifjúsági programokhoz, ezáltal európai értékeken és identitáson alapuló társadalom építése.

TAGÁLLAMOK ÉS INTÉZMÉNYEK SZEREPE AZ UNIÓS IFJÚSÁGPOLITIKA ALAKÍTÁSÁBAN

Az eddigiekben áttekintettük, hogy a fő uniós intézmények alapjaiban milyen feladatokat látnak el és kiből állnak, valamint nagyvonalakban végig néztük az Európai Unió ifjúságpolitikájának kialakulását. Ehhez kapcsolódva pedig az utóbbi évek főbb és meghatározó eseményeit, folyamatait és a kereteket, különös tekintettel a most is aktuális és érvényes dokumentumokra.

Ehhez kapcsolódva a mostani fejezet arra tesz kísérletet, hogy röviden bemutassa, hogy a korábban nevesített intézmények miként is járulnak hozzá az ifjúságpolitikai folyamatokhoz és ezekben hol van a tagállamok helye, szerepe.

Az előzőekben bemutatott főbb intézmények közül az Európai Tanácsra ebben a részben nem tér ki az anyag, hiszen az állam és kormányfők esetében gyakorlatilag nincs közvetlen kapcsolat és relevancia az ifjúságpolitika irányába.

Fontos hangsúlyozni, hogy jelen dokumentumban nem nyílik lehetőség teljeskörűen, azok minden részletébe behatóan vizsgálni az egyes intézmények gyakorlatait, különös tekintettel arra, hogy mindig vannak, lehetnek rendhagyó esetek, vagy éppen új eljárásrend alá tartozó folyamatok.

EURÓPAI PARLAMENT

Mint azt korábban már többször is szerepelt ebben az anyagban, az ifjúságpolitika uniós szinten nem tartozik a közösségi politikák közé, így a döntéshozatal kapcsán az Európai Parlament szerepe kisebb, mint sok más szakpolitika esetében. Az ifjúságpolitikával összefüggésben a Parlament esetében leginkább akkor beszélhetünk jogalkotói szerepről, amikor valamilyen új és egyúttal a költségvetést jelentősen érintő kezdeményezésről van szó. Ezek főszabály és a gyakorlat szerint kiemelten a hétéves ifjú-

sági pályázati programok, mint pl. a Fiatalkok Lendületben program volt, vagy épp most az Erasmus+ program. Ezekben az esetekben a Tanács és az Európai Parlament társjogalkotóként rendeletet fogad el és azok tartalma, tekintettel a tagállami kedvezményezettségre és a jelentős költségvetési forrásokra, már kötelező érvénnyel bír. Jelen kézirat születésekor legaktuálisabb ilyen rendelet a 2022-es Ifjúság Európai Évére vonatkozó dokumentum, ami a Bizottság kezdeményezésére a Tanács és az EP döntésével lépett hatályba. A rendelet úgynevezett közvetlenül hivatkozandó joganyag, vagyis nem kellett a nemzeti jogba beépíteni, nem volt szükség jogharmonizációra.

A Tanács és az EP együttdöntési eljárásainak fontos elem az úgynevezett Trilógus, mely során a kezdeményező Európai Bizottság, a Tanács és az Európai Parlament hármasa egyeztet a szabályozott menetrend szerint, sokszor heteken át, annak érdekében, hogy végső dokumentum mindhárom intézmény, és ezen belül minden tagállam számára is elfogadható kompromisszumos szöveg legyen.

Bár a Parlament ifjúságpolitika terén gyakorolt jogalkotói szerepe limitált, a képviselők és képviselőcsoportok aktivitása nagyban befolyásolhatja az egyes szakpolitikák Parlamenten belüli megjelenését. Az egyes képviselők és csoportok létrehozhatnak frakcióközi munkacsoportokat (Intergroups) bármely szakterületet illetően. „Bármely képviselőcsoport és bizottság képviselői alkothatnak közös munkacsoportot annak érdekében, hogy nem hivatalos eszmecserét tartsanak különböző kérdésekkel kapcsolatban, valamint ösztönözzék a képviselők és a civil társadalom közötti kapcsolattartást. A képviselőcsoportok közös munkacsoportjai nem szervei a Parlamentnek, és ezért nem is fejezhetik ki annak véleményét.”³²

32 <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/hu/organisation-and-rules/organisation/intergroups> (2022.08.18.)

Bár jelen pillanatban nincs az EP-n belül ifjúsági közös munkacsoport, ez nem volt mindig így. Jelen sorok szerzőjének 2011-ben lehetősége volt részt venni az akkori Youth Intergroup egyik ülésén, ahol az Európai Ifjúsági Portál fejlesztési lehetőségeinek feltérképezéséről szóló panelbeszélgetéseken túl hazánk uniós elnökségéről tartott előadást és folytatott eszmecsere-t a képviselőkkel és a meghívott résztvevőkkel³³. A csoport ülései a témáktól függően nyilvánosak és online nyomon követhetők.

Ebben az időszakban ugyancsak létező gyakorlat volt, hogy különösen az elnökségek, a kötelező miniszteri szintű a meghallgatásokon túl, adott esetben az egyes frakciókat is tájékoztatták a tervezett programokról.

A szűken és klasszikus értelemben vett ifjúságpolitikai tevékenységek mellett az Európai Parlament több, a fiatalokat közvetlenül érintő ajánlást is elfogadott, többek között a következő témákban:

- › az ifjúsági garancia
- › a fiatalok vállalkozói készségének oktatás és képzés révén történő előmozdítása
- › a fiatalok foglalkoztatása
- › az ifjúsági munkanélküliség leküzdésére irányuló képzési politikák
- › a Covid19 ifjúságra és sportra kifejtett hatása
- › az európai fiatalok szerepvállalásának növekedése: a járvány utáni foglalkoztatás és társadalmi fellendülés³⁴

Szintén az EP kapcsán lehet érdekes megemlíteni a Discover EU³⁵ programot is, mely EP képviselői, ráadásul részben magyar képviselői kezdeményezésre valósult meg.

Összességében elmondható tehát, hogy az Európai Parlament elsődleges és szabályozott szerepe néhány, főként a költségvetést érintő ifjúságpolitikai aktusra összpontosul, azonban sok múlik ez egyes képviselőkn, képviselőcsoportokon (és ideális esetben az őket megválasztó polgárokon), hogy milyen további, a szakterületet és a fiatalokat érintő kezdeményezések, javaslatok indulnak el és valósulnak meg az EP keretein belül.

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Ahogy azt mondani szokták, az Európai Bizottság az Unió kormánya és egyben motorja is, ez utóbbi különösen helytálló az ifjúsági terület kapcsán. A más területekkel kapcsolt, ifjúságpolitikáért felelős biztos alatt az Bizottság Oktatásügyi, Ifjúságpolitikai, Sportügyi és Kulturális Főigazgatósága (Directorate-General For Education, Youth, Sport and Culture – a régi nevéből megtartott hivatalos rövidítésben DG EAC) felel az ifjúságpolitikát érintő kérdésekért. A Főigazgatóságon belül pedig jelenleg a „B” jelű igazgatósághoz tartozik az ifjúság, oktatás és az Erasmus+ program, valamint az önkéntesség.

Az igazgatóságok felépítése időről időre változik; volt, amikor külön osztály („unit”) felelt a pályázati programokért és külön osztály a szakmai kérdésekért, ezek most kicsit keverednek, de a lényeg, hogy az ellátandó feladatok nem csökkennek, sőt, időről időre bővülnek.

Az egyes programokhoz kapcsolódó operatív feladatokat a Bizottsághoz tartozó különböző végrehajtó ügynökségek (Executive Agency) látják el. Esetünkben ez az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (Europe-

33 <https://www.franziska-brantner.de/en/2011/09/23/spannende-diskussionen-zum-europaischen-jugendportal-offentliche-anhorung-der-intergruppe-jugend/>

34 <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/141/ifjusaguy> (2022.08.18.)

35 https://europa.eu/youth/discovereu_hu

an Education and Culture Executive Agency)³⁶. Az Ügynökség felel, többek között az Erasmus+ program és az Európai Szolidaritási Testület megvalósításáért és operatív lebonyolításáért, valamint a YouthWiki menedzseléséért.³⁷

Az Európai Bizottság ifjúsági téren való felelősségi körébe tartozik egyfelől a proaktivitás és a javaslattevés a tagállamok és más intézmények felé, másfelől pedig a Tanács döntéseinek, javaslatainak megvalósítása.

A Bizottság munkájában is leképeződik az a kettősség, ami a jogalkotói hatáskörrel rendelkező intézmények (Tanács és Parlament) esetében már megjelent, csak itt a gyakorlati szinten. Azaz vannak a Bizottság tevékenységei között formális és kötelező jellegű és párhuzamosan nem kötelező érvényű tevékenységek.

A formális jelleg itt is a pályázati programokhoz köthető. Ezek kapcsán a Bizottság a tagállamok és a tagállamokkal azonos feltétellel résztvevő programországok (EGT – Liechtenstein, Norvégia, Izland, valamint az Észak-macedón Köztársaság, Török Köztársaság és Szerb Köztársaság) tagságával működő (korábban a nemzeti hatóság – minisztérium, és a nemzeti iroda képviselőivel, jelenleg az utóbbiak nélkül) Programbizottságokat hív össze, melyek elsődleges szerepe, hogy a programokban résztvevő országok közvetlenül lássák, véleményezzék és a meglévő kereteken belül alakítsák a programok működési kereteit, tartalmát, aktuális prioritásait és esetleges költségvetési átcsoportosításait.

Az ülések az utóbbi időben részben online, vagy Brüsszelben az Albert Borschette Központban kerülnek megrendezésre, az Eras-

mus+ program esetében az egyes szakterületek számára külön – külön megrendezett fórumokon.

A Bizottság további, számosságát tekintve jelentősebb és sok esetben nyilvános ifjúsáspolitikai tevékenysége a szakpolitika jellegéből adódóan már nem kötelező jellegű, azonban a tagállamok döntő többsége értelemszerűen aktív résztvevője azoknak.

A Bizottság fontos szerepet tölt be a Nyitott Rendszerű Koordináció megvalósításában, hiszen számtalan olyan általános és tematikus munkacsoportot, fórumot kezdeményez és koordinál, amelyek lehetőséget biztosítanak arra, hogy az egyes országok szakterületei az adott témában megosszák egymással gyakorlati tapasztalataikat, közös tevékenységeket és európai szintű programokat tervezzenek, szakmai ajánlásokat fogalmazzanak meg mind az ifjúsági terület szereplőit, mind az európai döntéshozók felé. Fontos, hogy az Európai Bizottság sok kezdeményezése és szakértői csoportja nem kizárólag az egyes országok állami szerveinek képviselői számára, hanem hangsúlyozottan a civil szereplők számára is nyitottak, illetve számos olyan kezdeményezés vagy támogatott program is fellelhető, melyek kifejezetten civil, esetleg helyi szervezetek, intézmények számára kerülnek meghirdetésre.

Mindezek túl az Európai Bizottság felel a különböző tematikus programok, események lebonyolításáért, mint például az Európai Ifjúsági Hét, vagy éppen a 2022-es Ifjúság Európai Éve és nem utolsósorban az Európa Tanács és az Európai Unió közötti ifjúsági partnerség programért (Youth Partnership)³⁸.

36 https://ec.europa.eu/info/departments/european-education-and-culture-executive-agency_en

37 <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki>

38 <https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership>

EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA

Bár talán az Európai Bizottság fentiekben csak igen nagyvonalakban bemutatott tevékenysége a legösszetettebb és leginkább látványos, mindezek alapját és hátterét leginkább a Tanács által meghozott döntések és meghatározott keretek adják.

Annak ellenére, hogy ugyan többször kihangsúlyozásra került, hogy az ifjúságpolitika a „soft law” kategóriába tartozik, a tanácsi eljárásrend döntően megegyezik a többi szakterületnél alkalmazandó eljárással. Az Tanács oktatási, ifjúsági, kulturális és sportügyi formációja (OIKST) főszabály szerint évente kétszer ülésezik és akkor fogadják el hivatalosan a félév során tárgyalt dokumentumokat. A Tanácsban alapértelmezetten az adott területért felelős miniszter vesz részt az egyes országok képviselőjében, de kormányzati szintű döntéstől függően bármely miniszter képviselheti az országot az adott tanácsban. Miniszteri részvétel hiányában államtitkári szintű képviselő megengedett még. Amennyiben erre sincs mód, úgy az Állandó Képviselő³⁹ vezető diplomatája vehet részt az ülésen. Természetesen tagállami szakértők jelenlétére lehetőség van. Az OIKST esetében, mely során két nap alatt négy szakterület ülésére kerül sor, gyakran fordul elő hazánk esetében, hogy ugyanaz az államtitkár több témában is képviseli hazánkat. Sajnos az elmúlt bő évtized általános hazai gyakorlata, hogy az ifjúságügy nem kap miniszteri képviselőt, de még gyakran a területért felelős államtitkár sem vesz részt az ülésen.

Tanácskozási joggal még részt vesz az ülésen az Európai Bizottság szakterületért felelős biztosa vagy képviselője.

A Tanácson az általános tájékoztatók és a dokumentumok vitája, valamint elfogadása mellett rendszeresen sor kerül szakmai eszmecserére a miniszterek között egy, vagy több, az elnökség által előzetesen meghatározott témában. Ezek az átlagosan 3 perces hozzászólások nyilvánosak, az ülésen ezen része nyomon követhető a Tanács honlapján.⁴⁰

Természetesen, ahhoz, hogy ez tanácsülés megvalósulhasson és ott döntések születessenek, hosszú, több lépcsős út vezet.

A Tanács munkájának az alapja a szakpolitikai munkacsoport, ez esetünkben az Ifjúsági Munkacsoport (Youth Working Party)⁴¹, melyet alapértelmezetten az egyes tagállamok ifjúságpolitikáért felelős minisztériumainak munkatársai alkotnak. Előfordul, hogy a gyakorlatban az üléseken néhány ország esetében az Állandó Képviselő szakdiplomatája az állandó résztvevő. Az ülést fél évente változó módon, aktuális uniós elnökség képviselője elnököli, helyettesével és munkatársaival együttműködve. Az elnökség munkáját a Tanács Főtitkársága és szükség esetén a Jogi Szolgálatja segíti. Az üléseken tanácskozási joggal részt vesznek az Európai Bizottság ifjúságpolitikáért felelős részlegének képviselői.

Az ülések és az ott tárgyalt dokumentumok nem nyilvánosak. Megegyezés szerint, indokolt esetben külső vendég részvétele bizonyos keretek között lehetséges. Ennek leggyakoribb és rendszeres formája fél évente egy alkalommal az Európai Ifjúsági Fórum⁴² kap lehetőséget, hogy beszámoljon a munkacsoport számára az aktualitásokról.

39 <https://eu-brusszel.mfa.gov.hu/hun/page/bemutatkozas>

40 <https://www.consilium.europa.eu/en/>

41 <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/preparatory-bodies/youth-working-party/>

42 <https://www.youthforum.org/>

A munkacsoportok tagjai természetesen nem az üléseken szembesülnek a tárgyalandó anyagokkal, hanem az eljárásrendnek megfelelően azt már korábban – ez a néhány naptól általában az egy-két hétig terjed – megkapják és tagállami szabályozásnak megfelelően alakítják ki a tárgyalási álláspontot.

Magyarország esetében az Európai Unió Tárcaközi Bizottság (EKTB) és annak szakpolitikai munkacsoportjai felelősek az egyeztetésekért, a különböző tárcavélemények becsatornázásáért és a végső álláspont kialakításáért. Az ifjúsági terület hosszú éveken az ifjúsági és sport munkacsoporthoz tartozott, ez a közelmúltban változott a kormányzati átalakítások tükrében. Optimális esetben a munkacsoport vezetése, az álláspont kialakításának felelőssége az ifjúsági szakterülethez tartozik. Az érintett terület mellett több tárca állandó jelleggel képviselteti magát a munkacsoportokban, néhány speciálisan az adott területhez kapcsolódva kerül delegálásra, míg a munkacsoport vezetője is meghívhat további tagokat.

A félév során a tárgyalandó dokumentumoktól függően induló mandátum is készül, illetve minden egyes üléshez és a napirenden szereplő dokumentumokhoz kapcsolódóan minden alkalommal több tárcával közösen kialakított, konszenzusos álláspont kerül elfogadásra. A tanácsi munkacsoport ülésén ezt, a sok esetben konkrét és szövegszerű javaslatokat tartalmazó álláspontot képviselik az egyes országok delegáltjai és törekszenek a mindenki számára elfogadható végleges szöveg megalakítására. Bár a tárgyalási álláspontok konkrét mandátumot adnak a munkacsoporton résztvevő delegáltak, értelemszerűen szerencsés – és ezt a szerző saját, személyes tapasztalatai alapján is megerősíti – ha az ülésen résztvevő személy azonos a hazai mandátum felelős ki-

alakítójával és így annak a háttértudásnak is a birtokában van, hogy milyen tartalmi célok és keretek mentén alakult az álláspont és milyen mozgástérrel rendelkeznek a tárgyalások során, hogy az álláspontban megfogalmazottak ne sérüljenek. Az pedig külön előny, ha mindehhez egyébként még ifjúság szakmai ismeretek és tapasztalatok is párosulnak.

A tagállamok számára lehetőség van úgynevezett vizsgálati fenntartás bejelentésére, melyre leginkább akkor kerülhet sor, amikor még vagy a szöveg egészével, vagy egyes szakaszaival, vagy éppen benyújtott módosításokkal kapcsolatban még különböző okokból nem volt lehetőség az álláspont kialakítására.

Amennyiben a tárgyalások során bizonyos tagállam(ok) számára nem elfogadható tartalmak szerepelnek a dokumentumban és a többség nem hajlik a kompromisszumra, vagy épp úgy látják, hogy a javasolt változtatás ellentétes az anyag céljaival, úgy a munkacsoport után még a COREPER üléseken van mód az egyeztetésekre. A COREPER, mint az Állandó Képviselők Bizottsága⁴³ hivatott a Tanács előkészítésére és a munkacsoportokon tárgyalt és elfogadott anyagok megerősítésére, a nyitott kérdések reménybeli lezárására. Amennyiben egy tagállam számára még mindig maradnak kevésbé, vagy egyáltalán nem elfogadható pontok a dokumentumban, azonban ezek nem olyan súlyúak, hogy az egész anyagot ne tudja elfogadni, nemzeti nyilatkozat, azaz egyfajta különvélemény megtételére van lehetőség. Szerencsére az ifjúsági területen ez nem jellemző, hiszen alapvetően szakmai tartalmú és közös célokat támogató, fejlesztő anyagokról van szó. Az utóbbi időben csak néhány esetben, egy (ritkábban két) itt meg nem nevezett ország élt a külön nyilatkozat eszközével, de ezek is olyan esetekben, amikor a tagállami „nagypoli-

43 <https://www.consilium.europa.eu/hu/council-eu/preparatory-bodies/coreper-i/>

tika” számára nem volt elfogadható az a megközelítés, ami az európai értékeket hangsúlyozó uniós ifjúságpolitika esetében természetes.

Összességében látható tehát, hogy Tanács munkájában, az ott megszületett magas szintű

és a területre hatást gyakorló szakpolitikai dokumentumok, keretek a tagállamok hathatós közreműködésével és széles körben egyeztetett véleményével és javaslataival kerülnek kidolgozásra és elfogadásra.

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSÁNAK ELNÖKSÉGE

Bár alapvetően az elnökség a Tanács munkájához kapcsolódik, hiszen a fél évente változó tagállam által betöltött elnöki pozíció az EU Tanácsa vezetésére vonatkozik, még számos egyéb feladattal, tartalommal bír, ami okán érdemes röviden külön figyelmet is szentelni neki.

Az uniós elnökségek úgynevezett Trió-elnökségi rendszerben működnek, vagyis 3 tagállam szakterülettől függően szorosabb/lazább együttműködése mellett kerül sor a féléves tagállami periódusra. A trió országai közös prioritásokat, célokat, tevékenységeket határozhatnak meg, melyek kisebb-nagyobb mértékben összhangban állnak, de mindenképp egy irányba mutatnak a tagállami témákkal, célokkal.

Az ifjúságpolitika terén kézzelfogható része is van a trió együttműködésnek. Az elnökség azon túl, hogy meghatározza az adott félév prioritásait és témáit, a miniszterek által elfogandó szakpolitikai dokumentumokat készít elő és vezeti, irányítja azok tárgyalását és elnököli magát a Tanácsot, más ifjúsági folyamatokért, eseményekért is felelős.

Az elnökség a tanácsi munka mellett alapvetően megrendezi az EU Ifjúsági Konferenciát, ami egy nagyszabású rendezvényként a strukturált/ifjúsági párbeszéd folyamat fontos részét képezi, hiszen ezeken az eseményeken kerülnek megfogalmazásra/véglegesítésre azok az észrevételek, javaslatok, amik a konzultációk eredményeként születnek meg.

Az általában a konferenciához kapcsolódva rendezik meg az Ifjúsági főigazgatók ülését (Director General's meeting), mely a Nyitott Rendszerű Koordináció fontos részeként az ifjúságügyért felelős minisztériumok szakmai vezetőinek fóruma. Ez az informális találkozó, melyen az Európai Bizottság is képviselteti magát, jó lehetőséget biztosít egyes tagállami gyakorlatok bemutatására, azok adaptálhatóságának áttekintésére és megvitatására, bizo-

nyos jövőbeli közös kezdeményezések, fellépések előzetes egyeztetésére, nyitott kérdések tisztázására. És bár hazánkban az elmúlt években ezt többnyire nem sikerült tartania, fontos alapelve a főigazgatói értekezletnek, hogy nem politikai vezetők és döntéshozók, hanem kifejezetten a szakmai egységek képviselői és vezetői vesznek részt az üléseken.

Szintén az elnökségekhez kapcsolódva az elnökség országának (jelenleg az Erasmus+ program) Nemzeti Irodája rendezi meg az irodák vezetőinek találkozóját (Business Meeting).

Ezekon az eseményeken felül az adott elnökség a szakterület iránti elkötelezettsége, kapacitása, anyagi forrásai függvényében további szakmai rendezvényeket, programokat szervezhet és többségében a tagállamok szerveznek is.

Mindezek mellett az adott trió tagállamainak operatív szerepe van a strukturált/ifjúsági párbeszéd európai szintű koordinációjában, a témák és prioritások meghatározásában és az Európai Irányító Bizottságban történő részvételben. Tagállami szinten pedig a Nemzeti Munkacsoport az, amelyik felelős a párbeszéd folyamat megvalósításáért. És bár a Tanács is fontos szerepet szánt a nemzeti ifjúsági tanácsoknak (NIT) a párbeszéd hazai szintű megvalósításában, az induláshoz képest pedig már Magyarországon is van NIT, a szaktárca kiemelt szerepe, megkerülhetlensége a folyamat koordinálásában és felügyeletében megkérdőjelezhetetlen. Legalábbis optimális és jól működő esetben.

Külön érdekesség, hogy a most is működő trió elnökségi rendszert az ifjúságpolitika terén, valamint a strukturált/ifjúsági párbeszéd folyamat ma is élő rendszerét és formáját a 2010-11-es spanyol-belga-magyar elnökségi trió alapozta meg és indította el. A felek az első EU ifjúsági stratégia elfogadásával párhuzamosan, illetve a Tanács ifjúságpolitikai kereté-

nek megalkotása közben, azt, mint a folyamat későbbi jogi alapját is formázva, szoros együttműködésben alkották meg a másfél év programját és alakították ki egy korábban még nem létező struktúrát.

A Trió átfogó prioritása a fiatalok foglalkoztatásának kérdése volt, míg a tagállami témák a hátrányos helyzetű fiatalok bevonása (Spanyolország), az ifjúsági munka (Belgium) és a fiatalok társadalmi részvétele (Magyarország) volt. Mindegyik félév végén a Tanács több, az adott témához kapcsolódó dokumentumot fogadott el, a strukturált párbeszéd féléves szakaszait lezáró EU ifjúsági konferenciák pedig több száz fő részvételével valósultak meg.

Magyarországon a konferenciára és főigazgatói értekezletre közel 300 fővel Gödöllőn és Budapesten került sor. A nagyszabású rendezvény megszervezése nem csak önmagában volt szép és tartalmas kihívás, de fontos szerepe is volt az elnökségi trió, illetve az akkor induló folyamat folytatását illetően. Ez a konferencia volt hivatott lezárni a strukturált párbeszéd első ciklusát és megalkotni annak végső kimeneteit, amik egyúttal a Tanács elé kerülő magas szintű dokumentum-tervezet szerves részét is képezték. Ezáltal a magyar elnökség által beterjesztett dokumentum lett az első, ami a Tanácson belül civil fiatalok és szakemberek által megfogalmazott javaslatokat, észrevételeket is tartalmaznak.

Meg kell említeni, hogy az elnökség sokrétű ifjúságpolitikai feladatai és tevékenységei nem valósulhattak volna meg (sikeresen), ha az akkor éppen NEFMI néven működő minisztérium mellett nincs ott az akkor még létező háttérintézmény, a Mobilitás és annak vezetője, több irodája és számos kollégája. És ugyancsak ki-

emelt fontosságú volt a strukturált párbeszéd munkacsoportban résztvevő civilek, kutatók, szakemberek és bevont más ágazatok képviselőinek a munkája, az ifjúsági delegáltak részvétele, az Ifjúsági Konzultációs Kör tagjainak aktivitása, vagy éppen az Ifjúsági Fórum magyar kapcsolattartójának szerepe.

A magyar elnökség alatt végül két dokumentumot fogadott el a Miniszterek Tanácsa. Az egyik „A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott állásfoglalás a fiatalok foglalkoztatásáról a fiatalokkal folytatott strukturált párbeszédéről”⁴⁴, míg a másik a „A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott állásfoglalás a fiatalok Európa demokratikus életében való részvétele új és hatékony formáinak ösztönzéséről”⁴⁵ címet viselte.

Előbbi tartalmazta a strukturált párbeszédrel kapcsolatos tapasztalatokat, célokat és eredményeket, valamint a következő trió elnökség témáit, prioritásait. Ez a gyakorlat, vagyis, hogy a másfél éves konzultációs ciklusokat egy tanácsi dokumentum zárja le, a mai napi él. Sőt, a jelenleg aktuális EU ifjúsági stratégiához kapcsolódó ifjúsági célok is ennek a konzultációs folyamatnak az eredményeként kerültek kidolgozásra. Már annyi változott, hogy a következő elnökségek (2 trió) tervezett programját a kétéves időszakra elfogadott EU ifjúsági munkaterv⁴⁶ tartalmazza, melyet szintén a Tanács fogad el az aktuális elnökség koordinálásában.

44 <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:164:0001:0004:HU:PDF>

45 <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:169:0001:0005:HU:PDF>

46 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:42021Y1214\[02\]&qid=1663468350409&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:42021Y1214[02]&qid=1663468350409&from=EN)

A TANÁCS FELKÉRI A BIZOTTSÁGOT ÉS A TAGÁLLAMOKAT...

Ezen dokumentumok – jellegükből és formai követelményeikből adódóan – az esetek túlnyomó többségében tartalmazzak olyan ajánlásokat, felkéréseket, melyek az Európai Bizottságnak és/vagy a tagállamoknak szólnak. A Bizottságnak szóló felkérések többségére előbb-utóbb érkezik tevékeny reakció az intézmény részéről. Ilyenek lehetnek, amikor a Tanács ösztönzésére felállítanak egy munkacsoportot, ami meghatározott ifjúság szakmai témában működik és célja egy konkrét eredmény elérése. De ugyancsak ide tartoznak azok a felmérések, kutatások, elemzések, illetve új programok, melyek elvégzésére, megalkotására a Tanács valamelyik dokumentuma kérte fel a Bizottságot.

Más kérdés, amikor a tagállam a címzett. A dolog érdekessége és faramucisága egyszerre, hogy bár ezeket a kéréseket maguk a tagállamok fogalmazzák meg, azok végrehajtása nem kötelező, sőt teljes mértékben figyelmen kívül is hagyható. Fontos látni ugyanakkor, hogy ezek a javaslatok, melyeket a tagállamok saját hatáskörükön belül hajthatnak végre a maguk által kidolgozott, elfogadott és reálisnak tartott módon, megint csak keretek fogalmazzák meg és sok esetben kellően tág helyet hagynak az értelmezéshez és a felhasznált eszközökhöz.

Mindazonáltal, ezek az ajánlások, felkérések bár szigorúan nézve az adott ország kormányzatának szólnak, valójában olyan tartalmakat, témákat, területeket érintenek és tesznek általános javaslatokat, melyek iránymutatásul szolgálnak a civil és szakmai szervezetek, intézmények számára is. Az egyes programok, tevékenységek tervezésekor, a célok meghatározásakor figyelembe vehető irányok, ötletek, összefüggések és prioritások hosszú távon se-

gíthetik a szervezetek és intézmények munkáját, akár nemzetközi projektek esetében is.

A teljesség igény nélkül nézzük meg egy tanácsi dokumentum – mondjuk, hogy személyes érintettség okán is a korábban már hivatkozott, magyar elnökség alatt elfogadott, részvételtől szóló állásfoglalás néhány pontját.

„EZÉRT FELKÉRIK A TAGÁLLAMOKAT ÉS A BIZOTTSÁGOT, HOGY SAJÁT HATÁSKÖRÜKÖN BELÜL:

- használják fel az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést célzó Európa 2020 stratégiát és annak „Mozgásban az ifjúság” elnevezésű kiemelt kezdeményezését a fiatalok civil szerepvállalásának és demokratikus részvételének fokozására. A fiatalok által ezzel összefüggésben elsajátított készségek – például a vezetői, kommunikációs, önmenedzselési, problémamegoldó és kezdeményező készségek – hasznukra válnak mind a munkaerőpiacra való belépéskor, mind a képviseleti és részvételi demokráciában való részvételi törekvéseikben;
- folytassák az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködés megújított keretéről (2010–2018) szóló állásfoglalás keretében elfogadott, a fiatalok részvételének serkentését célzó kiemelt tevékenységek fejlesztését;
- fokozottabban tájékoztassák a gyermekeket és a fiatalokat demokratikus jogaikról és általában a demokratikus értékekről, előmozdítva ezáltal a Lisszaboni Szerződésben, az EU Alapjogi Chartájában,
- gyermekek jogairól szóló ENSZ-egyezményben és a nemzetközi egyezményekben meghatározott emberi jogokat;
- az ifjúsági területen alkalmazott nyitott koordinációs módszer keretében alakítsák ki az egymástól való tanulás folyamatát;”

Mindezen pontok csak példaként szolgálnak ahhoz, hogy a bennük megfogalmazott célok csak elsőre szólnak kizárólagosan a kormányzatoknak. Azok tartalmi szemrevételezése után látható, hogy olyan témákat ölelnek fel és olyan prioritásokat és célokat fogalmaznak meg, melyek a civil szektor és szakmai szervezetek számára is releváns és előremutató tartalommal bírnak.

KÉP: ALEX VASEY • UNSPLASH

Összességében elmondható tehát, hogy bár az európai uniós ifjúságpolitika egésze elsöre távolinak, komplikátnak és sok esetben túlságosan elméletinek, alakítása és megvalósítása pedig bizonyos esetekben pedig bürokratikusnak tűnhet, az elmúlt évek, évtizedek folyamatai és kezdeményezései határozott előrelépést mutatnak a szakpolitika minden terén.

Maga a szakpolitika megalkotása, folyamatos koordinálása, a megfogalmazott célok elérése és az egyes intézkedések megvalósítása gyakran szövevényesnek tűnő útvesztőkön keresztül vezet és rosszabb esetben – különösen, ha a tagállami szinten sincs meg a kellő támogatás - ezek hatása alig érződik a valódi célcsoportok számára. Ugyanakkor bízom benne, hogy jelen összefoglaló kiadvány segítséget nyújt egyes az folyamatok, kezdeményezések és események térben és időben történő elhelyezésében, átláthatóvá teszi a döntéshozatali és döntéshozatali menetrendeket, egyúttal ötletekkel is szolgál az ifjúságpolitikai tervezéshez és megvalósításhoz az egyes releváns dokumentumok bemutatásával.

KÉP: ALEX VASEY • UNSPLASH

MÁRTON BALÁZS
AZ EURÓPAI UNIÓ IFJÚSÁGPOLITIKÁJA
- A DÖNTÉSHOZATALTÓL A
MEGVALÓSÍTÁSIG